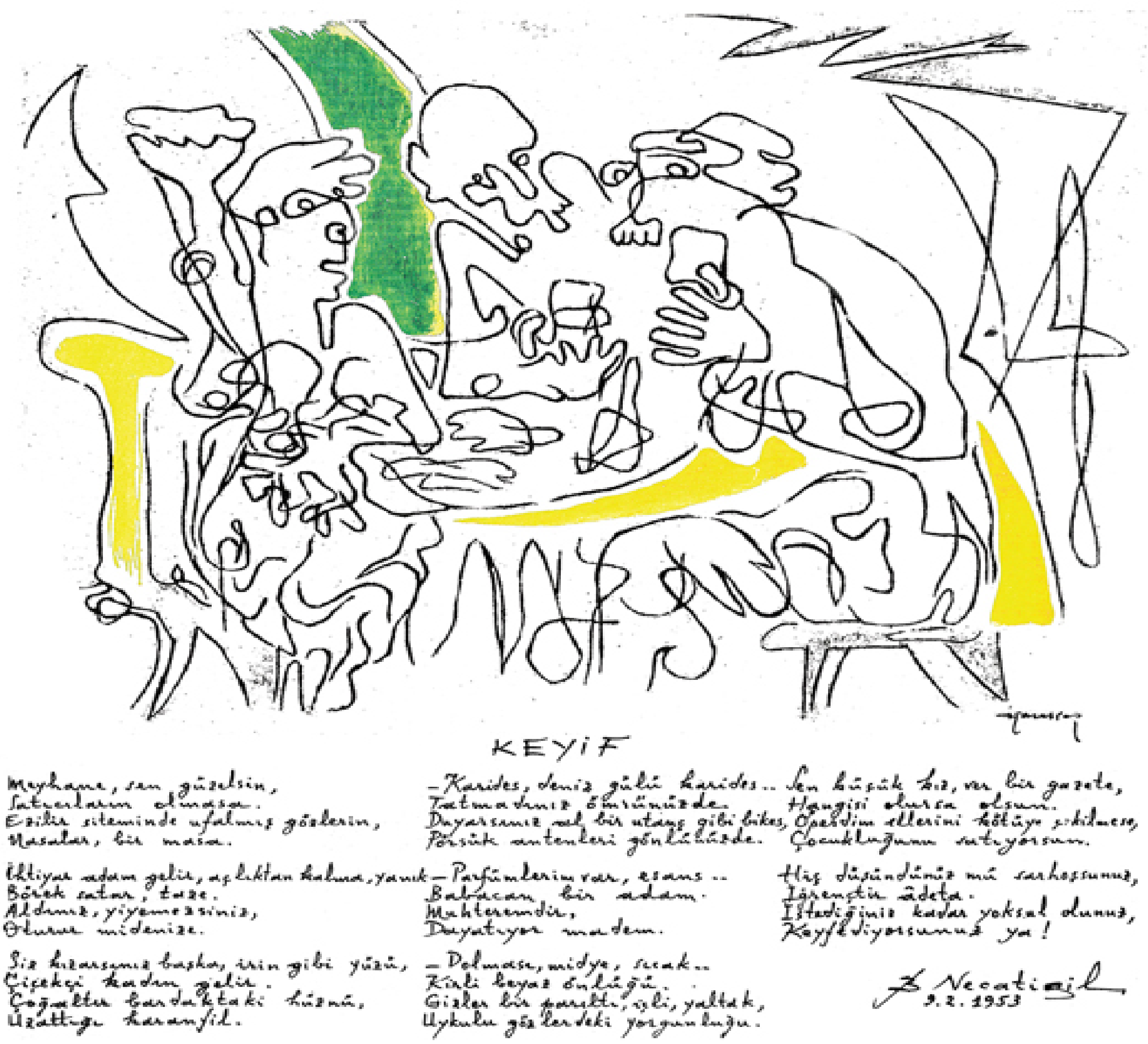
BEHÇET NECATİGİL

Sevgilerde

KENDİ SEÇTİĞİ ŞİİRLERİ

CAN

1. basım: 1991
17. basım: Eylül 2013, İstanbul
E-kitap 1. sürüm Ocak 2014, İstanbul
Eylül 2013 tarihli 17. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: Fethi Karakaş

ISBN 9789750719967

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

BEHÇET NECATİGİL

Sevgilerde

KENDİ SEÇTİĞİ ŞİİRLERİ

ŞİİR

CAN

BEHÇET NECATİGİL, Cumhuriyet döneminin en önemli, en kişilikli şairlerinden biri. 16 Nisan 1916'da İstanbul'da doğdu, 13 Aralık 1979'da İstanbul'da öldü. Şiir kitapları: *Kapalı Çarşı* (1945), *Çevre* (1951), *Evler* (1953), *Eski Toprak* (1956), *Arada* (1958), *Dar Çağ* (1960), *Yaz Dönemi* (1963), *Divançe* (1965), *İki Başına Yürümek* (1968), *En/Cam* (1970), *Zebra* (1973), *Kareler Aklar* (1975), *Beyler* (1978), *Söyleriz* (1980). *Sevgilerde*, bütün kitaplarından kendi eliyle seçtiği şiirlerden oluşuyor. Düzyazılarından bazılarını *Bile/Yazdı* (1979) kitabında topladı. Almancadan çevirileri de olan Necatigil radyo oyunları da yazdı, bu alandaki çabalarını *Yıldızlara Bakmak* (iki oyun, 1965), *Gece Aşevi* (beş oyun, 1967), *Üç Turunçlar* (altı oyun, 1970), *Pencere* (dört oyun, 1975), kitaplarında topladı. *Eski Toprak* ile 1957 Yeditepe Şiir Armağanı'nı, *Yaz Dönemi* kitabıyla da Türk Dil Kurumu 1964 Şiir Ödülü'nü kazandı. Çeviri şiirleri *Yalnızlık Bir Yağmura Benzer* adlı kitapta toplandı (1984). Ölümünden sonra ailesi tarafından konulan Necatigil Şiir Ödülü 1980 yılından beri verilmektedir.

Sunu

“Tarihler benim için önemlidir,” demişti o gün Behçet Necatigil ve banda kaydetmekte olduğumuz konuşmasını şöyle tamamlamıştı: “Çünkü iki yıl sonra, Allah sağ bırakırsa, bu şiirleri banda okumayabilirim. Tarihi de belirleyelim öyleyse: 7 Kasım 1962, İstanbul’da, Doğan Hızlan’ın evinde.”

Sonra da en beğendiğim on bir tane şiirini okumuştu mikrofona.

Ankara’dan gelmiştim. Ankara Radyosu’na hazırladığım *Bizim Sanatçımız* adlı program için Behçet Necatigil’le konuşma yapıyordum.

Tanışırdık.

Bayılırdım şiirlerine.

O akşam Necatigil’le Doğan Hızlan’ın evinde buluşacaktık. Konur Ertop, Adnan Özyalçıner, Kemal Özer, ben, Doğan Hızlan bir yerde buluştuk. Doğan aldı bizi, Aksaray’da, Vatan Caddesi’ndeki evine götürdü.

Ama Behçet Necatigil’in eski öğrencisi Demir Özlü’yle sonradan geldiği aklımda. Demir, Necatigil’in Kabataş Lisesi’nden öğrencisiydi.

Rilke’den çevirdiği *Malte Laurids Brigge’nin Notları* adlı kitabı, o yıllarda hepimizin başucu kitabıydı. O kitap çoğumuzu etkilemiş, yönlendirmiştir. Ezbere okuduğumuz bölümleri vardı.

O kitapta, Rilke’den çok Necatigil vardır gibi gelir bana. Sanırım Rilke ile Necatigil arasında da kişilik benzeşmesi vardı. Tanısak, belki Rilke’yi de Necatigil kadar sevebilirdik. Ama biz Rilke’yi değil, Necatigil’i tanıdık, sevdik.

O gece, evin bir köşesinde, duvar dibindeki yemek masasının başında, o sevgili öğretmenin sesini banda alırken öbür arkadaşlar, koltuklarda, iskemlelerde sessizce bizi izlemişlerdi. “Hoca”nın anlattıklarını dinlemişlerdi. Utangaç bir öğrenci gibiydi o gece Necatigil. Sorduğum sorular da, sanki sınav soruları gibi sıkıcı geliyordu ona. Çekinerek, sıkılarak, neredeyse utanarak yanıtlıyordu beni. Necatigil belleğimde, yüreğimde, hep sıkılan, çekinen, utanan bir ses olarak kalmıştır şiirleriyle.

“Dönme Dolap” adlı o çok sevdiğim şiirinde sanki tümüyle kendi görüntüsü vardır:

Benim tek düşüncem, büzüldüğüm köşemde
Nasıl çekip gideceğim kalk git dediklerinde
Çünkü çıkmak sıkışık sıralardan mesele
Kalkacaklar yol vermeye, bakacaklar ardımdan
Az mı söylendilerdi şuracığa ilişirken
Zaten ben geldiğimde.

O gece banda okumasını dilediğim şiirler arasında bu şiir de vardı.

Bayılırdık onun şiir okuyuşuna.

Küçük, kısık, adamsendeci bir sesle, sözcükleri ağzının bir kıyısından atar gibi, başını sözcüklerin akışına bırakıp savurarak, dizelerinde yarattığı o bağırmayan, alçakgönüllü, güzel sesi

bula bula okurdu şiirlerini.

Aramızda onu taklit ederdik. En güzelini de Hilmi Yavuz yapardı.

Onun şiirleri hep böyle okunmalı bence.

Yazdığı şiirleri en güzel okuyan şairimiz belki de odur. Şiirine bu kadar yakışan bir okuyuşu bulan şairimiz azdır.

O gece Necatigil'i konuşturup sesini banda aldım. Öylesine sıkılgandı ki, konuşmayı kısa kesmek zorunda kaldım. Ama, şaka maka, beni kırmadı, en beğendiğim on bir şiirini de okudu banda. Sanıyorum, onun da beğendiği şiirlerdi. Karşı çıkmadı.

Konuşma bitip de bandı durdurunca sevinmişti; bardağına doldurulan rakıyı nasıl büyük bir keyifle yudumlamıştı. Bandı başa sarıp konuşmayı kendisine dinletirken sevgili "Hoca", yine o küçük baş savurmalarıyla kendi sesini dinliyor, rakısını küçük küçük yudumluyordu.

O gece Doğan Hızlan da, Demir Özlü de, Turgay Gönenç de konuştular Necatigil hakkında. Onların da seslerini banda aldım.

İstanbul'da 7 Kasım 1962 gecesi yaptığımız bu konuşmaların bandını, Ankara'ya dönüşümde dinleyip çözmüş, bir sarı deftere dökmüştüm. Sonra da Demir'in, Doğan'ın, Turgay'ın konuşmalarıyla ve Necatigil'in okuduğu şiirleriyle süslediğim bu konuşmayı 15 Aralık 1962 Cumartesi günü Ankara Radyosu yayımladı.

İyi ki saklamışım o bantları çözüp yazdığım sarı defteri. İşte kısa da olsa, hiç olmazsa saklanmış yazılı bir ses sevgili Behçet Necatigil'den ve Doğan Hızlan'dan, Demir Özlü'den, Turgay Gönenç'ten.

ERDAL ÖZ
17 Aralık 1989
İstanbul

AÇIKLAMA

Sevgilerde'nin ilk basımı 1976'da Hürriyet Yayınları'nca yapılmıştı. İlk basıma yazdığı önsözde Doğan Hızlan, bu kitabın oluşumunu şöyle açıklıyordu:

"*Sevgilerde* kitabının üzerinde durularak belirtilmesi gereken özelliği, bu şiirleri Behçet Necatigil'in kendinin seçmiş olmasıdır. Başka bir deyimle, bu kitabın adı 'Kendi Seçtikleriyle Necatigil'de olabilirdi."

Behçet Necatigil ile

Şiir yazmaya ne zaman, nasıl başladınız?

Lisenin onuncu sınıfındaydım ilk şiirim çıktığı vakit. *Varlık* dergisinde yayımlandı. Ekim 1935. O sıralarda Necip Fazıl şiirinin yanı sıra Yedi Meşale şiiri sürüyordu. Ziya Osman Saba ve Cevdet Kudret'in şiirlerini çok sever, onlarda bulduğum ekspresyonizmi taklit etmek isterdim. Ama *Varlık*'ta yayımlanan ilk dört-beş şiirim, Necip Fazıl'ın iki dörtlükle kurulu küçük şiirleri gibi şiirler oldu.

Şiirlerinizde daha çok içine kapanık, ev içlerinde yaşayan küçük insanların ince hüzünleri, ezilmişlikleri, kırılmışlıkları dile getiriliyor. Bu konuda sizin de bir şeyler söylemenizi isterdim.

Bunu bir benzetmeyle açıklasam daha iyi: Hani eski Yunan tragedyalarında âdettir; cinayetler hep sahne gerisinde işlenir. Ölümleri, sahnede o görünen oyunculara ve seyircilere haberciler iletir, ayrıntılarıyla onlar anlatır. Ben de hep sahne gerisinde, belki aksilik ama hep sahne ardında yeni yeni küçük ölümler görüyorum; gördükçe sahneye geliyorum; bakıyorum orada büyük tragedyalar oynanıyor; belki onların bütünlüğünü bozuyor ama yine duramıyor; dikkati, önemsiz sayılan bu küçük ölümlere de çekmek isteyen bir haberci oluyorum. Bence bu önemli. Bütün şiirlerimden çıkacak anlam bu. Küçük ölümler sanılabilir yazdıklarım; ama büyük tragedyaların yanı sıra yine de önemli ve bir bütünlük taşıyan sorunlar bunlar.

Şiirlerinize şöyle topluca, dışarıdan, çıplak gözle bakacak olsanız, kendinizi nasıl tanımlardınız?

Üç dönem düşünülebilir. *Kapalı Çarşı*'yla başladık işe, bismillah diyerek. Hani Necip Fazıl'ı, Ziya Osman'ı, Cevdet Kudret'i çok severdim dedim ya, onların etkisindeki şiirlerim yoktur *Kapalı Çarşı*'da. Sonra *Çevre* çıktı, *Evler* çıktı, *Eski Toprak* çıktı. Üç dönem düşünülebilir: *Kapalı Çarşı, Çevre* bir de *Eski Toprak.* Bütün bu dönemlerde, yani başlangıçtan bu yana "iç"te pek bir değişiklik olduğunu sanmıyorum. Olsa olsa sudaki halkaların genişlemesi gibi, daha bir ayrıntılara açılmak düşünülebilir. Ama biçimlerde, ilk şiirlerden bu yana zamanla büyük bir değişme olduğunu kabul etmek gerek. *Eski Toprak*'tan sonra yazdıklarımda da *Eski Toprak* şiir anlayışını, estetiğini sürdürmek istedim. Bu üç dönemde de öz, iç değişmedi kaldı; yalnızca halka halka genişledi.

Sudaki halkaların genişlemesini, bu biçimsel değişikliği biraz daha açar mısınız?

İlk şiirlerde, yani *Kapalı Çarşı*'yı ve *Çevre*'yi oluşturan şiirlerde düzyazı cümle yapısının ağırlıkta olduğunu söyleyebiliriz. Ama *Evler*'den bu yana, bu nesir düzeninden çok uzaklaştığımı sanıyorum. Sözcüklerin ses olanaklarını araştırdığımı, düşünceler arasında boşluklar bıraktığımı, yalnızca şiiri bir bütün olarak düşündüğüm için, birbirinden uzak sözcükler arasında çağrışımlarla yine ayrı bir şiir düzeni kurmak istediğimi sanıyorum.

Size şimdi soracağım soruyu daha iyi açıklayabilmek için bize önce *Kapalı Çarşı* adlı kitabınızdaki “Kır Şarkısı” adlı şiirinizi okur musunuz?

Okuyayım. (okur)

Bir de *Varlık* dergisinin son sayısında yayımlanan “Panik” adlı şiirinizi okumanız gerecek.

Ama o şiir oldukça uzun. İsterseniz okuyayım. Peki, okuyayım. (okur)

İlk okuduğunuz “Kır Şarkısı” adlı şiirinizde tanrı Pan, oldukça yumuşak, iyimser, insancıl, rahat bir tanrı. Oysa yıllarca sonra yazdığınız “Panik” adlı şiirinizde anlattığınız Pan’ı, beton yapılara, büyük caddelere, kirli kent yaşamına sokuyor ve ona daha sert, daha acımasız, daha kötümser bir yüz ve yürek takındırıyorsunuz. Neden?

Doğa, insandan uzaksa temizdir, saftır, cana yakın ve hilesizdir. Bakın o yüzdendir ki satirik şiir, doğaya asla yaklaşamamıştır. Satirik şiir, insanın bulunduğu yerde başlıyor. Bu tip şiir, yani yergi şiiri, bir bakıma trajik şiir. Yani komik ve groteskle gizlenmek istenmiş bir tragedya var satirik şiirde. Eski kırların munis Pan’ı, o “Kır Şarkısı”ndaki cana yakın Pan, kent kriz ve sorunlarının kent dışlarına da taştığı kır ve köy insanlarını kentlere bir yaşama içgüdüsüyle itelediği bir dönemde elbette korkunç ve gazaplıdır. Çünkü kentlerin olduğu kadar doğanın da sükûnu bozulmuştur. İki Pan arasında, yani iki Pan şiiri arasında en az bir on beş yıllık fark olduğunu da, bu on beş yıl içinde birçok yeni sorunların ortaya çıktığını da hatırlamak gerekir.

Sonradan kitaplarınıza da aldığınız önemli şiirlerinizi dergilerde yayımlamaya başladığınızda “Garipçiler” adıyla andığımız Orhan Veli ve arkadaşları yeni bir şiirin kavgasını yapıyorlardı. Siz o şiirin dışında, kavgasız, değişik bir şiir anlayışını sessizce sürüp geliştirdiniz. Siz de, Dağlarca da.

Doğru. Kısaca söyleyeyim: Birincisini, aydınlığın, görünenin şiiri, hele başlangıçta, sığ suların şiiri diye düşünmek mümkün. İkincisi, ona göre, yani onun yanında daha çapraşık, daha ötelerde, arka planlarda, karanlığın içindeki aydınlık, diye düşünülebilir.

Şiirinizde sürekli bir oluşum, birbirini tamamlayış, bir bütünlüğe varıştan söz edilebilir sanıyorum.

Bunu aşağı yukarı az önce de söyledim. “Öz”ün, “iç”in halka halka genişlemesi, bir bütünlük olduğunu gösterir zaten. Yeni akımlar ortaya çıktıkça şairin, “eski ağıza yeni taam” kabilinden ayrı kişiliklere bürünmesini ben acayip bulurum. İnsanda bir öz vardır; o öze yeni kılıklar katabiliriz zaman zaman ama gövde, beden değişmez ki. Bütünlük varsa doğa yasasının sonucu bir bütünlüktür bu.

Bir önceki kuşaktan olduğunuz halde, bugünkü kuşağın ozanlarıyla şiirini atbaşı yürüten bir siz varsınız. Kişiliğinizi koruyarak şiirinizin büyüsünü olanca gücüyle sürdürebilen bir sizsiniz.

Arapların bir atasözü vardır: “El cahilûn cesurûn.” Yani cahil kişi cesur olur. Biz de sanırım yeni şiiri bütün derinliğiyle anlayamıyoruz ama anladığımızı sanıyoruz. O şiirin karşısında duyduğumuz zevkle şiir şansımızı, hayranlığımızı yitirmiyoruz. Bence, şiir okumayı sürdüren, şiirle ilgisini kesmeyen her şair, kendinden sonraki güzel yapıtlar karşısında şevke gelir ve varsa biraz cevher, yani eskiden kalma bir şeyler varsa bir öz varsa onda, şiirini tazeler, sürdürür.

Sizden sonra gelenler arasında sizin etkilerinizi taşıyanlar oldu. Onlar arasında sizi etkileyen de oldu mu?

Ben bunu şimdi sizden duydum. Yani bazı şairleri etkilediğimi. İyi mi desem, fena mı? Yani sevinmek mi gerek, yoksa onların hesabına yerinmek mi? Çok daha iyi şairler vardı, onlardan etkilenebilirlerdi. Kendimden sonraki şairlerden etkilendiklerim oldu mu? Hangileri? Bunu saptayamam. Çok sevdiğim, şiirlerini sık sık açıp okuduğum şairler var. Ama bakın, dediniz ki, "Etkilediğiniz şairler oldu". Şimdi benden sonraki şairlerden kimlerin beni etkilediğini de sanırım, ancak yine siz söyleyebilirsiniz. Öyle değil mi?

Tarihler benim için önemlidir. Çünkü iki yıl sonra, –Allah sağ bırakırsa– bu şiirleri banda okumayabilirim. Tarihi de belirleyelim öyleyse: 7 Kasım 1962. İstanbul'da, Doğan Hızlan'ın evinde.

ERDAL ÖZ
İstanbul, 7 Kasım 1962

Not: Ankara Radyosu'nda Bizim Sanatçımız adıyla 15 Aralık 1962 Cumartesi günü saat 21.50'de yayımlanan bu programın bandı, ne yazık ki ben Radyoevi'nden uzaklaştırıldıktan sonra, hazırlayıp arşive koyduğum nice bantla birlikte atılmış.

Doğan Hızlan
Behçet Necatigil'i anlatıyor

Behçet Necatigil, şimdiye kadar ortaya çıkan akımlardan ya da –Türkiye'de edebiyat akımlarından söz etmek pek yerinde olmaz ya– daha yakın bir deyimle, şiir hareketlerinden yararlanmasını bilen tek şairimizdir, demek istiyorum. Bundan ötürü de her zaman ileriliğini ve yeniliğini koruyabilmiştir. Başladığından bu yana, öbür şairlerin aksine, bu onun süregelen özelliğidir. Onu ortamı içinde incelemek, onun lehine sonuçlar verecektir. Bunu size somut olarak da, bir örnekle anlatayım:

Necatigil, İkinci Yeni hareketinden bilinçle yararlanmıştır. Bu yararlanma, kişiliğini değiştirmeden, şiirinde bir gelişme nedeni olmuştur. Şunu da söyleyebilirim: İkinci Yeni şairlerin hammadde olarak getirdiği şiirsel özü, Necatigil işlemiş, çoğunu da şiir katına çıkarmıştır. İşte bu özelliği, bazılarına kolay gibi gözükmüş, taklide kalkışılmış ve sonuç başarısızlık olmuştur.

İleride Necatigil'in etkisinden, bazı şairler üzerinde –genellikle bunlar ikinci derecede kalmış şairlerdir– Necatigil'in etkisinden söz edecek olursak bu tür bir etkiden de söz etmek gerekir. Çünkü Necatigil'in bütün denemeleri, önceki şiir birikimine bilinçle eklediği, öncekilerle hesaplaşarak kattığı ögelerdir.

Necatigil'in söylenmesi gereken bir başka özelliği de, Divan şiiriyle olan ilişkisidir. Şiirlerinde, çoğunlukla demeyeyim ama her kitabında en azından birkaç tane Divan şiiri dizesine rastlarız. Hepsi terkipsiz, yani Divan'ın, Divan şiirinin ağdalı dilinden uzak, yalın bir dille yazılmış dizelerdir. Ahmet Paşa'nın, Mesihî'nin dizeleri. Bu özelliğine iki bakımdan değindim. Birincisi: Necatigil'in Divan şiiriyle olan ilişkisi, Divan şiirinden aldığı az da olsa dünya görüşünün bir parçasını ortaya koymak. Bir de dil ile olan bağıntısının gerektirdiği bu durumu kendi dil anlayışında anlatması.

Aşağı yukarı iki yıl önce Necatigil, kendi şiiri üzerine yaptığı bir konuşmada, sanatçıda yaşama ve yazma ikiliğini kabul etmediğini söylüyordu. Gerçekten *Kapalı Çarşı*'dan bu yana çıkardığı bütün şiir kitaplarını okursak varacağımız sonuç onun bu yargısını doğrular. Aile düzeninin sıkıntıları, çocuklarla olan ilişkiler, bu küçük düzenden topluma doğru gittikçe genişleyen, daha çok da toplum sorunlarına değinen bir koridor. Bütün bunları iki biçimde anlatır Necatigil: Ya öznel, kendisi de bu düzenin bir üyesi olarak ya da bu düzen içinde zaman zaman köşesinden seyreden, olanı biteni saptayan biri olarak. Bunun ilginçliği şurada: İki ayrı açı değişiminde de, kişiliğin, anlatım yönteminin değişmesine, yapaylaşmasına yol açmaması. Yukarıda aile düzeninden, bu düzen içindeki ilişkilerden toplumsal sorunlara kadar uzanan bir durum var, demiştim. Bunun örneklerini de vereyim size. Birincisine örnek: *Evler* kitabı. İkincisine örnek de *Dar Çağ*. Tabii bu açı genişlemesi diyebileceğimiz iki davranış, ondaki tepki ya da bir tavır alma tutarlılığının en iyi belirtilerindendir. Yalnız, unutulmamalı ki, birinci tür şiirler, içerik yüzünden bazen kısır kalıyorlar. Üstelik, salt bu kapalı düzenin özellikleri yüzünden de daha büyük ve daha iyi şiire giden yolu Necatigil kendisi tıkamış oluyor. *Arada* adlı kitabında da, çoğunlukla yeryüzünde insanın varlığını çeşitli düzenlerde sağlamaya çalışıyor; evde, sokakta ve yalnız olarak. *Evler*, sorumluluklarımızın, yalnızlıklarımızın

kaynaklarıdır. Bilinmeyen simgelerdir. Belki de insanın, Necatigil'in, kendi deyimiyle, "camgöz"le baktığı zaman her düzende görebildikleridir. O şiirlerde, insan dikkat edince insanın gençliğinden beri alışılagelmiş varlığını, yani, geniş bir deyişle söyleyelim bunu, olayı daha da iyi açıklayabiliriz belki: Bütün bir insanlık serüvenini, özellikle de yıkılışını bulur Necatigil'in şiirlerinde. Çoğunlukla denetim altına alınmış, özellikle ve bilinçle denetim altına alınmış ya da –çoğunlukla şiirin kendi kurallarıyla olabilir bu tabii– hüzünlerdir, saf hüzünlerdir.

Bu arada, unutulmaması gereken çevirmenlik yanını da belirtmek isterim Necatigil'in. Genç kuşak üzerinde büyük etkisi olan bir kitabı çevirdiği için onun çevirmenlik yanına değinmek istedim. Rilke'den çevirdiği *Malte Laurids Brigge'nin Notları*. O kitap, bizim kuşağın birçok sanatçısına kaynaklık etmiş bir kitaptır. Özellikle bir çeviri kitap olarak değil, Türk edebiyatındaki bazı genç yazarlar üzerindeki etkisi yönünden bunu belirtmek istedim.

Demir Özlü
Behçet Necatigil'i anlatıyor

Necatigil'in şiiri birçok aşamalardan geçmiş bir şiir. Önce, *Kapalı Çarşı* adlı kitabında olduğu gibi Orhan Veli okuluna yakın olduğu bir dönem var. Ardından *Çevre*, kendi sesini bulduğu bir kitap. Fakat ben asıl bunlardan sonraki şiirlerini seviyorum. *Evler*'de çok iyi bir biçim bütünlüğüne varmıştı. Ancak, benim asıl sevdiğim, *Eski Toprak* ve daha sonraki kapalı dönemidir. Bundan sonra bir iç anlatıma yöneliyor Necatigil. Bilinçaltı anlatım da karışıyor buna. Bu şiirlere pek dikkat edilmedi sanıyorum.

Edebiyatımızda bir benzeri daha olmayan, alabildiğine yeni ve derin şiirlerdir bunlar ve Behçet Necatigil'in asıl kişiliğini oluştururlar.

Birçok şairi etkiledi ve daha çok da kendinden sonraki kuşaklardan etkilendi. Bütün etkileri kendi şiirinin özünde birleştirmeyi çok iyi başardı.

Turgay Gönenç
Behçet Necatigil'i anlatıyor

Ben, Behçet Necatigil'in, ilk çıkışında Garipçilerden pek farklı olduğunu sanmıyorum. Onun 1945 yılında yayımlanan *Kapalı Çarşı* adlı kitabı, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın *Çocuk ve Allah* ve *Daha*'da sürdürdüğü şiir biçimini andırır.

Ancak, şiirlerin özü yönünden açıklamalara giriştiğimizde, Garipçilerle onun şiiri arasında büyük aykırılıklar görüyoruz. Orhan Veli, Garip'in önsözünde, şiiri halkın beğenisine indirmekten söz ederdi. Ama bunu başardılar mı, pek sanmıyorum.

Behçet Necatigil'in kişisiyle Garipçilerin kişisi arasındaki ayrılık da belirgindir. Garipçilerin kişisi çoğu zaman çevreden soyutlanmış bir kişidir. Çevre, bir dekor gibi kalır bu kişilerin yanında. Behçet Necatigil'de ise kişi ile çevreyi ayıramayız. Yer yer ikisi birbirine karışır.

Necatigil, şiiri kendisiyle bir hesaplaşma olarak ele almıştır. Bu hesaplaşma, çözümlemeye girişmeyen, yansıtıcı bir anlatım biçimidir.

Garipçiler ise şiirlerini çözümleyici bir tutumla sürdürdüler uzun süre.

Kapalı Çarşı'nın son iki şiirinde Garipçilerin etkisi görülmez artık.

Garipçilerin şiir anlayışı, bugünkü şiiri hazırlayan en önemli etken olmakla birlikte, Garip anlayışını sürdürmenin şiiri çok daha kalıplar içine sokmak olduğu bir gerçektir. Necatigil bunu görmüş, bu gerçeği bilerek şiirini sürdürmüştür.

Necatigil'i dönemlere ayırmanın güç olduğu kanısındayım.

Biçim açısından, Necatigil, bugüne de süregelen şiir gelişiminden yararlanılması gereken her şeyden yararlanıp kendi şiir anlayışı içinde eritmesini bilmiş bir şairdir.

Necatigil, şiiri bir çizgi üzerinde götüren biri değildir. Öz yönünden olsun, biçim yönünden olsun, bugünkü şiirleriyle eski şiirleri arasında yapacağımız karşılaştırmalar sonunda Necatigil'in genişleyen çemberlerde olduğunu görürüz. Tek bir çizgi üzerinde yürüyen bir kişi değildir o.

Bugünkü şiir akımından en iyi yararlanan kişilerden biridir bence Necatigil. Böylece, kendini bir dönemde değil, bugüne dek gelen bütün dönemlerde Türk şiirinde ortaya koymuş bir şairdir. Böylelikle, dönemlerde incelenen ozan geleneğini de bir bakıma yıkmıştır Necatigil. Şiirin yapısının iyi bir araştırıcısıdır. Kökleri, bana kalırsa Yunus ile Divan şiirinin karışımındadır. Bu karışım ya da bileşim, bugünün şiir anlayışına gerekli biçimi verebilecek güçtedir. Ya da gerekli biçim için gereken özü diyelim.

Ayrıca Necatigil, "yeni"yi en olumlu yolda kullananlardan biridir. Sözcüklerden, gerek anlam olarak, gerek ses olarak kendine özgü bir biçimde yararlanmış, görüntülerle açıklanamayacak durumları, iç sorunları da diyebiliriz buna, bu yoldan yaklaşarak sunmuştur bize.

Şiirin konusunun her şey olduğunu ama yaşantılara dayanan her şey olduğunu bir kez daha doğrulamıştır bize Necatigil.

Behçet Necatigil, yaşamı, yazdıklarına tam anlamıyla uygun, yaşadığının hesabını veren bir kişidir bence.

Şairin,
kitaplarına almadığı
ilk şiirlerinden örnekler
(1935-1939)

GECE VE YAS

Bir köşeye büzülüp
Böyle susmazdım ama
Kapılardan süzülüp
Gece doldu odama.

Bir yağmur ince ince
Çarpıyor şimdi cama
Hasret kaldım sevince
Korku yüzümde yama.

Dalarken gözümde yaş
Ben böyle sonsuz gama
Artıyor yavaş yavaş
Damlardaki ağlama.

(*Varlık*, 54, 1 Ekim 1935)
basılı ilk şiiri

BEŞİKTAŞ-ORTAKÖY

Ne hoş sabah akşam yayan
Gitmek aynı kaldırımdan
Ve yol boyunca uzayan
Yüksek bir duvar dibinden.

Bir yanımda direkler
Bir yanımda bu duvar
Ne sevinç, ne bir keder
Kayıtsız bir taş kadar
Ne arkadaştan eser
Ne kalpte bir istek var
Bir sükûnla beraber
Yalnız gittiğim yollar.

Ne saadet uzanmak
Evden mektebe kadar
Yollarda bırakarak
Bir sürü hâtıralar
İncitmekten korkarak
Yürünen uzun ve dar
Ve güneşte yanarak
Çatlamış kaldırımlar.

Kim bilir ne zamana dek
Böylece yürümek gerek
Bana çıplak ve yüksek
Uzun bir duvar dibinden.

(*Varlık*, 67, 15 Nisan 1936)

ON BİR

Duymaz belki diyerek
İçinde korku saat
Hızlı hızlı demincek
On biri vurdu saat.

Sevmesem de uykuyu
Müşfik bir anne huyu
Gitmeden arpa boyu
Ah çalmasa bu saat.

(*Varlık*, 73, 15 Temmuz 1936)

GEMİLER

Limandan kalkıp yer yer
Gemiler dolu gider
Bomboş gelir gemiler
Kalır bu yükler nerde?

Kayıp denizde olsa
Kıyıya atar dalga
Hangi kervan acaba
Onu sürükler nerde?

(*Varlık*, 80, 1 Kasım 1936)

İNTİHAR

Aylardır hırçınlaşan
Sel yataktan ayrıldı
Sızınca bir parça kan
El şakaktan ayrıldı.

Çığlık dondu dudakta
Karanlıkta bir nokta
Acıdan kıvranmakta
Et tırnaktan ayrıldı.

(*Varlık*, 111, 15 Şubat 1938)

İHTİLÂL

Esir sabrı tüketti
Az az ve korka korka,
Kamçı canına yetti
Çığlık çıktı ayyuka.

Kar bıraktı tepeyi
Göze al da ölmeyi
Karşı çık derebeyi:
Altüst oldu kadırga.

(*Varlık*, 119, 15 Haziran 1938)

AKŞAMLAR, SAVAŞ SONU

Güneş dağın ardına
Ateş kanıma düştü.

Gölgeler duvarlara
Elim yanıma düştü.

Secdelerdeymiş Allah
Bulmak alnıma düştü.

Bedbaht kulu teselli
Artık Tanrıma düştü.

(*Oluş*, 10, 6 Mart 1939)

ESARET

Ne denir ki bahtım beni mıhlamış
Bu cüceler, bu devler ülkesine.
Sığınmışım ıssız gölde bir kamış
Gibi küskün, sabrın gölgesine.

Her an yadırgamaktayım yerimi
Uzakta kendim gibilerin vehmi
Yok mu hâlâ demir alan bir gemi
Bu karışık diyarın ötesine?

(*Oluş*, 18, 30 Nisan 1939)

GÖZYAŞLARI

Çok zaman caddelere
Düşer yolu akşamın;
Bende bugün ey semâ
Keder dolu akşamın!

Eli omzumda kaldı,
Nedir zoru akşamın?
Sebepsiz bir sıkıntı
Ya yağmuru akşamın!

(*Oluş*, 35, 27 Ağustos 1939)

Kapalı Çarşı
(1945)

HAL TERCÜMESİ

Yılların çarmıhında vücudumu günler
Taşa tuttu.
Çivilenip kaldı ufkumda
Mevsimler var, yağmur bulutu.

Kapalı kaynar tencerem, bilinmez
Et mi pişer, dert mi pişer.
Çağırmadılar ki beraber gidelim
Gittiler birer ikişer.

Hâtıralar bana gelmekle
Tamamen aldanmışlar,
Bir sır gibi ele verdi beni
Kuyularda kamışlar.

Ümitlerim, ne var ne yok, bitti;
Nöbete geçti korkular.
Üstüme çevrilen aydınlıklar içinden
Gece beni kurtar!

(*Hamle*, 4, Kasım 1940)

GECE VAKTİ

Erkekler evlere çekildi çoktan,
Katran gibi camlara yapıştı perde.
Göreyim sıkıntıyı sav başından,
Gel de dolaşma caddelerde.

Kale her zamankinden korkunç
Gece vakti, karlar altında, kışın.
Üzüyor mu seni delikanlı
Yollar gibi sokaklarda kalışın?

Yine yarın benimlesin bekleyiş!
Gelmedi posta treni.
Bu berbat düşünceler saatinde
Tanrım, başıboş bırakma beni!

(*Varlık*, 200, 1 Kasım 1941)

AYRILIKLAR II

Kervanlar kalktı gitti
Yusuf kuyu köşesinde
Uyudu uyandı ah etti,
Yusufçuk bahçesinde
Dala dayandı ah etti,
Kervanlar kalktı gitti.

Hasret ne vakte kadar?
Oğlan otel odasında
Oturur kalkar ağlar,
Kız anası yanında
Aynaya bakar ağlar,
Hasret ne vakte kadar?

(*Değirmen*, 11, Ocak 1944)

BOŞUNA

Yanımdan geçerken bir tuhaf baktı
Arzulu ve davetkârdı mutlak,
Bense neden sonra farkına vardım
Böyle işler bizden ne kadar uzak.

Şimdi--
Ha başımı taşlara vurmuşum,
Ha düşmüşüm geceyle sokaklara!
Kim bilir ne zaman karşılaşırım,
Hem tanıyacağım da şüpheli bir daha.

(*Varlık*, 125, 15 Eylül 1938)

KARASEVDA

Delicesine daha dün
Kitaplara düşkündü,
Almış yürümüş serserilikte.
Akıl bu, evi barkı bırak da sen
İğri büğrü sokaklara dal
Geceyle birlikte.

Bir kız sevmiş yakın zamanda,
Bahse lüzum var mı geçmişten?
İflâh olmaz sanırım,
Geçti iş işten!

(*Gençlik*, 8, 1 Eylül 1938)

DOST

Dostumdu önceleri,
Göz nurunu kitaplara dökmek varken
Âvâre gezerdi caddelerde.
Dünya böyledir zaten,
Kadın olmasın ara yerde!

Bir varmış, bir yokmuş aramızdaki dostluk.
Kızına kıl kadar olsun göz koysaydım,
Derdim: buydu korktuğu.
Odama uğramaz oldu, semtimden geçmez:
Oysa bir ben vardım içli dışlı olduğu.

(*Varlık*, 123, 15 Ağustos 1938)

KABUL GÜNÜ

Biliyorum saadet
Bana dünyada gelmez
Ölümü bekliyorum.

(*Varlık*, 236, 1 Mayıs 1943)

HEP BÖYLE

Hep böyle:
Kömür aldı, mendiller sallandı
Trenler gitti ona doğru,
İstasyonda deliler gibi bunaldım.

Hep böyle:
Demir aldı, sular çalkandı
Gemiler gitti ona doğru,
Gözümden bir daha düştü rıhtım.

Hep böyle:
Emir aldı, günün birinde yollandı
Eller gitti ona doğru,
Yine ben telâş içinde kaldım.

(*Varlık*, 207, 15 Şubat 1942)

AT VAR MEYDAN BULUNMUŞ

Defter elime geçti,
Gözlerimi kaybettim.

Defter duruyor yerinde
Gözlerim geri geldi,
Ellerimi kaybettim.

Gözlerim yuvasına döndü
Ellerim bileklerine.
At var, meydan bulunmuş
Defterimi kaybettim.

(*Yeni Zonguldak*, 11, 15 Nisan 1942)

AİLE

Sağ çıkıp günlük savaştan
Evin yolunu tutmuşum
Yemek yedik, çocuklarım uyudu
İniyor üstüme yavaştan
Allah'ın beyaz bulutu
Kederlerimi unutmuşum.

Hayatta olduğuma
Seviniyorum şimdi
Kavuştum çoluk çocuğuma
Koltuğuma uzandım, rahatım
Kahvem içime sindi
Başladı gecelik saltanatım.

(*İnsan*, 22, Nisan 1943)

İHTİYARLIK

Rüya dolu gecede
Kendimi ihtiyarlamış görürüm:
Bırakmış eş dost beni
Acılıyım karım öleli
Kalmışım yarı kötürüm.

O vakit acaba nasıl olurum:
Günüm geçer kahvede,
Okuldan döner torunum
Onu parka götürürüm.

Ömrüm yaklaşmış sonuna,
Çocuklar oynar ötede
Ben dayanmış bastonuna
Sigaramı tüttürürüm.

(*İnsan*, 23, Mayıs 1943)

GENÇKEN

I

Niçin ölümden bahsediyorsun
Bu sevda nerden esti
Şairler yazmadan önce
Kimse ölümü sevmezdi
Sen onlara bakma
Geldin gidiyorsun
Kimin var seni düşünür
Bu yol deli dolu yürünür
Yakındır iki büklüm
Ararsın gençliğini
Elinde fırsat varken
Beğen beğendiğini!

(*İnsan*, 21, Mart 1943)

GENÇKEN

II

Ben şayet geceleri sarhoşsam
Delil gösterin içtiğime
Bir kızın yanına gidip konuşsam
Çok mu görülmeli gençliğime
Bir gün gelir bu yollardan
Şahit ister geçtiğime.

(*Varlık*, 241, 15 Temmuz 1943)

MİSAFİR

Evleri vardı
Rahat ve sade.
Dalmış kalmışız, geceyarısı olmuş,
Bize müsaade!

İnşallah gene geliriz--
Çocukları vardı,
Oynamışlar, yorulmuşlar bütün gün,
Köşede uyumuşlardı.

Saadetleri vardı
Bir çatı altında, gözlerden uzak.
Dostum, fena olmaz, evlilik hakkında
Bir kitap okusak!

SEVDA PEŞİNDE

I

Ben artık bulunduğun şehirden gittim,
İnsan kuş misâli!
Sen hâlâ
O kalabalık evde olmalısın,
Gelip gidenin çok mu bâri?
Üzgünüm Leylâ,
Dünya hali!

(*Yaratış*, 8, 23 Mayıs 1945)

İLKTEŞRİN

Şu beyaz köpüklü deniz
Hayra alâmet değil!
İskele gazinosu erkenden
Işıklarını söndürdü.

İnsansız caddelerde
Yağmurlarla dolaşmak
Yorar bu zayıf vücudu--
Allah yardımcım olsun!

(*Karaelmas*, 7, 15 Şubat 1943)

LÂDES

Uzayacağa benzer
Tutuştuğumuz lâdes.

İşi gücü bırakıp
Mezarlığa nâzır
Bir eve taşındım.

Ölüm, sen beni aldatamazsın,
Aklımda!

(*Varlık*, 219, 15 Ağustos 1942)

AĞIT

Kapalı kızlarda duygu yok mu
Onların da canı çeker.
Rüyalarda belli oluyordu
Bir erkekle beraber.

Aynalardan, taraklardan çıkardım
Kaşlar, gözler, saçlar bütün eğreti.
Şeytana uydum herkes uyurken
Bazı çareler öğretti.

Buldular, bıraktılar kolayca,
Arkadaşlarım-- belki haklı.
Kendimde boğdum her şeyi,
Cahil aklı.

Çirkin miydim, hayır, talihim yoktu belki.
Ümitli, sâdık bekledi vücudum.
Seneler geldi geçti
Dal gibi kurudum.

(*Yaratış*, 4, 8 Ocak 1945)

BİR ÖLÜMDEN KALANLAR

Doğuşundan beridir sakladığı
Tanrı'nın bir emaneti vardı,
Yatağa düştü
Üçüncü gün akşamüstü
Geri verdi güler yüzlü.
Kalsın bende temelli!
Diye ağlar bazıları.

"Pişirdiğim aşla,
Bağladığım başla gideyim,
Üç gün yatak
Dördünde toprak olsun yerim!" derdi.
Geleni gideni yokken gençliğinde bile
Akşamları gizli gizli, bilinmez
Kimi gözlerdi?

Tanrı'nın sevgili kuluymuş
Muhtaç olmadan öldü.
Ama gözleri gene kapıdaydı
Belliydi birini beklediği.
Son sözü bir kadın ismi oldu
Hiç duymadığım.
Lâkin anlaşılmadı gitti
Söylemek istediği.

(*Gençlik*, 5, 16 Temmuz 1938)

KOVBOY FİLİMLERİ

Ucuz sinemalara giderim,
Cebimde fazla para oldukta
Otururum koltukta.

Kovboy filimlerine biterim:
Kızı hesaba katma,
Artistler yalnız erkek.
Şarkı, çalgı, gürültü
Kavga, yumruk, tabanca
Yaşa, vur, kır sesleri
Çın çın öter salonda.

Sahneler basitmiş, basit
İncelik yokmuş, yok!
Kötüler ceza yer en sonda
Adalet var, iş onda!

Hak hukuk dağıtma yeri
Kovboy filimleri.

(*Kovan*, 21, Nisan 1945)

KIR ŞARKISI

Tam otların sarardığı zamanlar
Yere yüzükoyun uzanıyorum
Toprakta bir telâş, bir telâş
Karıncalar öteden beri dostum.

Ellerime hanımböcekleri konuyor
Ne şeker şey onlar!
Uç böcek, uç böcek diyorum
Uçuyorlar.

Pan'ın teneffüsü bile
Ilık, okşamakta yüzü.
Devedikenleri, çalılık vesâire
Bir âlem bu toprakların üstü.

Tabiatla haşır neşir
Kırlarda geçen ikindi vakti.
Sakin, dinlenmiş, rahat
Bir gün daha bitti.

(*Kovan*, 15-16, Ekim-Kasım 1944)

Çevre
(1951)

ÇEVRE

Yârin mendili nakışlı,
Okşadım ellerimle.
Göz göz üzerimde
Çevrenin bakışı.

Çevre ateş içinde,
Daralmakta çember.
Biz yanarsak beraber yanarız
Seninle, beraber.

Çevre tortop
Vurur sırtıma sırtıma.
Yüksek dağların orada
Çevre yok.

(*Varlık*, 353, Aralık 1949)

EVLER

İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar.
İrili ufaklı, birbirinden farklı
Ahşap evler, kâgir evler yaptılar.
Doğup ölenleri oldu, gelip gidenleri oldu,
Evlerin içi devir devir değişti
Evlerin dışı pencere, duvar.

Vurulmuş vurgunların yücelttiği evlerde
Kalbi kara insanlar oturdu.
Gündelik korkuların çökerttiği evlerde
O fıkara insanlar oturdu.

Evlerin çoğu eskidi gitti tamir edilemedi.
Evlerin çoğu gereği gibi tasvir edilemedi.
Kimi hayata doymuş göründü,
Bâzıları zamana uydular.
Evlerin içi oda oda üzüntü,
Evlerin dışı pencere, duvar.

Evlerde saadetler sabunlar gibi köpürdü:
Dışardan geldi bir tane, nar gibi,
Arttı, eksilmedi.
Evleri felâketler taunlar gibi süpürdü:
Kaderden esti fırtınalar gibi,
Ardı kesilmedi.

Evlerin çoğunda dirlik düzen,
Kalan bir hâtıra oldu geçmişte.
Gönül almak, hatır saymak arama!
Evlâtlar aileye âsi işte,
Bir çığ ki kopmuş gider üzüntüden.

Evlerde nice nice cinayetler işlendi,
Ruhu bile duymadı insanların.

Dört duvar arasında aile sırları,
Dört duvar arasında dünyanın kahırları:
Bunca çocuk, bunca erkek, bunca kadın
Gözyaşlarıyla beslendi.

Küçükler büyük adam yerine evlerin kiminde:
Çocukları işe koştu kalabalık aileler.
Okul çağlarının kadersiz yavruları,
Ufacık avuçlardan akşamları akan ter
Tuz yerine geçti evlerin yemeğinde.

İnsanların kaderi besbelli evlere bağlı:
Zengin evler fakirlere çok yüksekten baktılar,
Kendi seviyesine evler kız verdi, kız aldı
Bâzıları özlediler daha yüksek hayatı,
Çırpındılar daha üste çıkmaya,
Evler bırakmadılar.

Yeni yeni tüterken ocakların dumanı
– Kadın en büyük kuvvet erkeğinin işinde –
Erkekleri kaçtı, kadınları kaçtı
Evler dilsiz şikâyet, kaçmışların peşinde.

Şu dünyada oturacak o kadar yer yapıldı:
Kulübeler, evler, hanlar, apartımanlar
Bölüşüldü oda oda, bölüşüldü kapı kapı
Ama size hiçbir hisse ayrılmadı
Duvar dipleri, yangın yerleri halkı,
Külhanlarda, sarnıçlarda yatanlar!

(*Varlık*, 329, 1 Aralık 1947)

ZOR GEÇİT

Sen şu evvelce de yazdım:
Siyah gömleğinde ince
Olmuyor ki ha deyince
Hayat bütün bütün zalım.

Devran döner Âdem Havva üstüne
Dünya evlilikle baki
Ama hayat dedikleri
Güçleşmekte günden güne.

Seni beni üzen dertte
Çarpar bir milletin kalbi
Halkın çoğu bizim gibi
Bunun lafını etmekte.

Geçer hepsi geçer elbet
Daralmış gönüller ferahlar
Gelir o eski sabahlar
Memleket eski memleket.

(*Varlık*, 322, 1 Mayıs 1947)

GECELEYİN ERKEKLER

Gölgelerin alçaldığı saatler
Gözünüze çarpmış olmalı:
Sessiz panik darmadağın eder adamları,
Gece baskını yer yer.

Duyan kaçar alarmı,
Kendi derdinde herkes
Ortalıkta dolaşmaya gelmez,
Duyan kaçar, başka çıkar yol var mı?

Evlerine dönenler ayrı
Onlar gider huzura ve aşka.
Erkeklerin sokakta kalanları
Bambaşka.

Sinyal gibi sarınca ışıklar etrafı,
Yerli yerine çekildikte
Gece baskınıyla birlikte
Başlar yalnızların azabı.

Ey garip, senin de yerin yoksa eğer
İşte meyhane!
Gel, yalnız adam, sığınağa sen de gel,
İçki bahane!

Çünkü geceye karşı konur iki türlü:
Biri ailece evlerde
Öbürü har vurup ömrü
İçkili yerlerde.

(*Varlık*, 316, Kasım 1946)

SİZİN HİKÂYENİZ

Beklersiniz hastalığınız geçsin
Bir şeyiniz kalmasın bahara,
Hayatınızı yoluna koymanın
Sırası ondan sonra.

Karlı yağışlı havalar
Düzelir sonunda,
Hiç eski sözünüzde mi durursunuz
Mevsim bahar, sizde sıhhat olsun da.

Sizi eve bağlayan bir şey yok
Hürsünüz uçan kuş gibi.
Parasızlık bu sefer de bahaneniz
Canım, ne zaman paranız olmuş ki!

Yaz yine öylesine biter
Daldan dala, sorumsuz.
Sonbahar yağmurları başlayınca
Yine kötümser olursunuz.

Çocukların karşısında
Sızlar gönlünüzün bir yeri,
Size de uzansın isterseniz
Bir kadının elleri.
Siz de bir yuva kuracaksınız
Artık kararınız karar!
Hayat pahalı, geçim zormuş
Olsun istediği kadar!

Bu iş yeşermiş ekinlerin
Birden kurumasına benzer,
Bir çığ gibi düşmüştür yolunuza
Hesapta olmayan engel.

Meselâ bir felâket
Kopmuştur evinizde,
Katlanacaksınız
Ne var ki elinizde!

Bir sürü bağlarla çevrilisiniz
Koparıp da başlamanız kabil değil hayata,
Karanlık kaderlerin kurbanı
Kaldınız ortalarda.

Ölüm, ölüm, uzaktan uzaktan
Sesleriyle büyülü gibisiniz!
Gittikçe kararan bu dünyadan
Canım, siz de bu şekilde gidiniz!

(*Varlık*, 343, Şubat 1949)

BARBAROS MEYDANI

Biliyorum ayıp ve mânasız
Ama peşlerinden gidiyorum
Gezmeye çıktıkları vakit
Ana kız.

Utanır da belki
Anasının sırtındaki
Yeldirmeden,
Kız bir adım önde gider
Sezdirmeden.

Beşiktaş'ta Barbaros Meydanı
Sağı anıt, solu türbe
Ortası kare şeklinde,
Parkıdır yoksulların
Bilhassa yaz ayları.

Fidanların, mezarların önünde
Yontulu taşlar çepçevre,
Yer yer banklar konulmuş,
Meydana dolmuş millet
Sıra sıra oturmuş.
Ah genç kız kalbi,
Sıralara bakar elbet.
Meydanın ilersi deniz kıyısı
Karaya çekilmiş kayıklar
İskele gazinosu yanda
Sulara dökülmüş ışıklar
Üsküdar şu karşısı.

O nemli topraklara
Ana çöker yorgun argın,
Kalmış gözü arkada

Kendi ayakta kızın.

En gürültülü şarkılar
Çalarken plakta,
Onlar orda oturur
Denize bakarlar.
Avunmaya muhtaç bu gençlik
Ey kız anası ihtiyarlar,
Ey denizlerden esen serinlik!

(*Sanat ve Edebiyat Gazetesi* 1, 4 Ocak 1947)

EVCİK

Kapı önünde Ayşe
Hanım hanımcık iş gördü
Sonunda kendine göre
Bir yuva kurdu.

İlk ben oldum misafiri
Güle güle otur'a gittim
Bir yüksük-fincanda getirdiği
Hayal kahveyi içtim.

Kibrit kutusu sekide
Oturmuştuk bahçeye karşı
Ortada hokkadan bir masa
Üstünde örtü yerine
Yaldızlı çikolata kâğıtları.

Gözüm gazoz kapaklarına gitti
Sorup öğrendim: kap kacakmış
Toplamış sokaktan ucu yanmış kibritleri
Bu kış odun yakacakmış.

Yangın yeri bir arsadan bulduğu
Cam kırıkları: para
Ev çevirmek kolay, diyordu,
İş tutumlu olmakta.
Ayşe'yi o anda görmeliydiniz
Eski kadınların kanıyla evcimen
Sisli geleceklere hazırlık
Çıkmıştı çocuk varlığından
Zamanların ötesine tertemiz.

Ayşem gibi dünyada
Ayşeler dolu
Hepsi "evcik" oynar

Öteden beri.

Ayşeler büyür
Günün birinde
Oyun-ev'leri
Sahici olur.

Ama hepsinin mi
Hepsinin değil.
Ayşelerin kimisi
Yuvadan, evden yoksul
Sert rüzgârlar önünde
Güz yaprakları gibi
Boşluklara savrulur.

(*Aile*, 11, Sonbahar 1949)

YILDIZLAR

Seni karanlıkta yatırıyorlar
Korkuyorsun geceden
Bakıp bakıp pencereden
Yatağına sokuluyorsun.

Ben hep eski yerimdeyim biliyorsun
Hava açık olduğu zamanlar
Beni seyrediyor seviniyorsun.

Ne olurdu ben de
Sana göründüğüm şekilde
Odana gelseydim,
Ateşböcekleri gibi
Küçücük avucunda
Yanıp yanıp sönseydim.

Seneler geçer gider büyürsün
Bir gün olur hepsi biter
Endişeler o çocuk üzüntün
Hepsi biter
Aydınlanır seninçin geceler
Güneş gibi görünürsün!

Biraz sabır, küçük çocuk, biraz sabır
Ama Allah'ın koyduğu yerde
Yıldızlar daima yalnızdır.

(*Varlık*, 336, 1 Temmuz 1948)

NİNELER

Küçüldünüz temelli
Çocuklar kadarsınız,
Halinizden belli
Hâtıralarla yaşarsınız.

Nineler, gece gündüz aklınız
Dünyasını sürmemiş
Oğlunuza gider,
Muradına ermemiş
Yavrunuza gider.

Mesut yuvanız vardı
Yiğit kocanız vardı,
Şunun bunun elinde
Hor tutulursunuz
Ağrınıza gider.

Ya çoğunuz inmeli
Ya gözünüz perdeli
Ağır işitir kulağınız.

Nineler yazık oldu size
Oğlunuzun, kızınızın
Arkasına kaldınız.

(*Yenilikler*, 4-5, Ağustos 1946)

YARI GECE

Boğaziçi’nin ufak bir iskelesinde
Dolaştığım geceler oldu
Yorgun, uykulu bir kızdı bu
Son vapur yolcuları içinde.

Araya başka denizler girdi
Başka denizler attı beni başka uzaklara
O tarihten tam beş sene sonra
Gene oradayım şimdi.

Söylesem inanmazlar söylemiyorum
Her gece gene o kız çıkmakta son vapurdan
Tıpkı eskisi gibi karanlıklarda kaybolan
Bu gölgeye hayal deyin siz olun da
Gözümle görüyorum, hayal diyemiyorum.

Sular bir an şıpırdadı kıyı boyunda
İşte gene son vapur çekti gitti önümden
Arkamdan bir kız geçti
Adımlarının sesinden tanıdım uykulu
Yorgun da.

Geçen bu genç kıza desem ki
Bir haber ver hayatından, verir mi?

(*Varlık*, 362, 1 Eylül 1950)

BOŞLUK

Bu kuytu sokaktan geçmek
Nerden aklıma geldi
Günlerden pazardı
Güzel günlerden biri.

Pencerede oturan kız
Eli alnına dayalı
İçi sıkılıyordu
Çalışan kızlardan olmalı.

Yüzüne saçları gibi yaymış kederi
Seyrediyordu
Sokaktan geçenleri.

Pencerede oturan kız
Gözlerinde yorgunluğu
Bir bezginlik içinde
Gün bitmek bilmiyordu.

Dönmüş evdekilere sırtını
Omuzlarında bir yük gibi
Dünyanın yalnızlığı.

Pencerede oturan kız
Hep böyledir pazarları
Akşamı bekler
Eli alnına dayalı.

(*Varlık*, 346, Mayıs 1949)

ŞAYET AŞK

Şayet aşkın tohumu
Düşmüşse gönlüne
Suyunu esirgeme
Aşkın hakkını yeme
Pişman olursun ömrünce.

Sana gölge verecek dallar
Fışkırır ancak gençlikten
Büyüt bu fidanı ey genç
Hazır yeşermişken!

Ne demek istediğimi
Ömrünün ortalarında
Ansızın anlarsın
Alkol kana yayılınca.

(*Varlık*, 337, 1 Ağustos 1948)

LAMBA

Başkası olsa
Çıldırır bu karanlıkta.

Konsolumun üstünde
Bir lamba var eski,
Kalkıp yaktığım gibi
Rüzgâr mı esiyor ne
Sönüyor.

Şişesinin etrafına
Siper ettim ellerimi
Sönüyor.

Anlaşılan yağı bitti
Sonra
Sonrası hiç tabii.

Öteki odalarda
Lambalar
Yanıyor.

(*Varlık*, 347, Haziran 1949)

ALİCENGİZ

Alicengiz’e ilk defa
Masallarda rastladım.
Dervişin bütün fendini
Dervişe karşı kullandı
Kurtardı kendini.

Alicengiz’e sonradan
Hayatta da rastladım:
En çetin durumlarda
Zeki, hem de nasıl, cin gibi,
Sıyrılıyordu kolayca.

Alicengiz’den bu işin
Sırrını sordum.
Tehlike var baktın ki,
Hemen kılık değiştir,
Benim yaptığımı yap! dedi,
Yerine göre tavşan ol
Yerine göre tilki!

Benzemek istedim Alicengiz’e:
Hayır, kolay değil, hayır
Elma olmak ellerde
Bıçaklar hazır iken,
Serçe olmak dallarda
Atmaca nâzır iken.

(*Yazı*, 3, 15 Nisan 1949)

ÖLÜ UTANIYOR

Elim hiçbir işe yatmadı,
Ömür sürdüm faydasız.
Yaşamaz ölürdüm
Siz olmasanız.

Pek çoğunuz benim için sıkıntıya girdi,
Sırtınızda yük gibiyim âdeta.
Bir yardımınız daha lâzım şimdi
Size zahmet, son defa.

Ormanlardan odunumu getirdiğiniz gibi,
Fırınlarda hamurumu pişirdiğiniz gibi,
Lütfen beni mezarıma bırakıverin
Bildiğiniz gibi.

(*20. Asır* 1, 5 Şubat 1947)

Evler
(1953)

HALLERİN ESİRİ

Meydan,
Meydanın ortasında...

Böyle de anlaşılır,
Açmaya lüzum yok.
Kim baktıysa bana
Gözlerimi kaçırdım
Yüzüm yok.

EVİN HALLERİ

Evin yalın hali
İster cüce, ister dev
Camlarında perde yok
Bomboş, ev.

Evin -i hali, sabah,
Geciktiniz haydi!
Uykuların tatlandığı sularda
Bırakacaksınız evi.

Evin -e hali, gün boyu,
Ha gayret emektar deve!
Sırtınızda yılların yorgunluğu
Akşam erkenden eve.

Evin -de hali, saadet,
Isınmak ocaktaki alevde
Sönmüş yıldızlara karşı
Işıklar varsa evde.

Evin -den hali, uzaksınız,
Hattâ içinde yaşarken
Aşkların, ölümlerin omzunda
Ayrılmak varken evden.

(*Varlık*, 383, 1 Haziran 1952)

ÖLÜ ÇİZGİ

Bir zehir
Birikir odalarda,
Almaz ki veresin rüzgâra
Rüzgâr deli değil.

Birden yayılır kanda
Kararır dört yan.
Bir çöküntü başlar yaşamanda
Her şeyin değersizleştiği an.

Deniz mi bu, geçilmez
Aşılmaz dağ mı?
Tam bana göre, uyuşuk
Miskinlik gibi var mı?

Nedir seni saran bu sis
Yok dünyalarda tat.
Kuvvetsiz
Böyle daha rahat.

Yaşamışım kaç para
Mezar taşları neci?
Deli gibi sarılsam da hayata
Kalacak nesi var ki?

Kitaplar seslenir, yüksekten, mağrur:
– Gel bize, kurtul, gel!
Almanızla bırakmanız bir olur,
Böyle daha güzel.

Sokaklar seslenir, akpak, temiz:
– Hadi gel, avunursun!
Bütün sokaklardan iğrenirsiniz,
Avunmak şöyle dursun.

Aşklar seslenir, çekingen, tatlı
Ama inanma, maske!
Övünülür bir tarafım kalmadı
Düşmanlarım sevinsinler, daha ne!

Ölü çizgileri dünyanın
Biz sizin esiriniz,
İster bırakın
Öldürün isterseniz!

Derken kalkar perde:
Bu ırmaklar benimçin bir daha akar mı?
Özledim hani nerde
Yaşamak gibi var mı?

(*Yeni Şiirler*, 1952)

EVLERLE SAVAŞ

Körükler cılız olmak
Evlerin hiddetini,
Evlerle savaşımız
Savaşların çetini.

Evler her gün yollar bizi dışarı:
– Git, getir!
Emredilen ekmeği akşamları
Alın terlerimiz getirecektir.

Evler ezer insanları dağ gibi,
Dışardan küçücük!
Çeker evler boynumuzdaki ipi:
Taşı develerce yük!

Nedir anlamıyorum
Evlerdeki hırsı:
Cansızlarla birlik
Canlılara karşı.

Tencerenin azgınlığı başta,
Sofralarla beraber: – Getir!
Dünya durdukça
Tencere pişirecek, sofra eritecektir.

Eşyaların azgınlığı tamam
Hepsi evlerden taraf.
Kopar musluk, kırılır cam
Hiç yoktan bir masraf.

Geri mi kalır kumaş, deri
Onlar da zalim, kalleş.
Alalı kaç gün oldu
Eskir üst baş.

Erzaklar halimizden anlasa ya,
Anlamaz.
Biter sabun, biter şeker, biter yağ
Biter gaz.

Bir yılan güneşlerde uyanmış
Ateş yak, der oda.
Dışarda karakış
İstersen yakma.

Körükler cılız olmak
Evlerin hiddetini,
Evlerle savaşımız
Savaşların çetini.

(*Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, Nisan 1952)

SERİN MAVİ

Dağ köyleri serin, kıyılar mavi
Yaz sıcağında şehir
Bunaltır beni.

Hava yapışkan yağlı
Kalkıp bir yere gitsem
Yollarım bağlı.

Kıskanıyorum kuşları
Ben uçmasını bilsem
Uçmak serin ve mavi

Yaşa nasıl yaşadıysa anan baban
Öndekine uyar arka tekerlek
Git gel aynı yollardan
Aynı arabayı çekerek.

Çocuk dört duvarın içinde hür
Havasız odalarda kirli sokağa karşı
Pencere gerisinde solgun bir çiçek büyür
Düşünür kırık saksı.

Yattığın yerden senin de
Bulutlar görünür mü
Seyret gökyüzünü
Bir cam genişliğinde.

KURŞUN

Bitkinim, bitkinsin
Saçlar ağarır ümitlerle beraber
İnsanın evi olması
Büyülenmiş gibisin.

Satırlarda soldu yüzün
Kalabalık evlerde eğreti
Üzgünüm, üzgünsün
Mumlar eridi.

Sokaklar, eğlenceler uzakta
Farkında bile değilsin
Hasadını esirgeyen toprakta
Bitkinim, bitkinsin.

Çökmüş siperlerden kurtulan yorgun
Askerleri düşün
Yeraltında saatler
Yılları ömrümüzün.

Bilmezden gelsek de
Gün sönmeye başladı
Seneler eriyor cenkte
Yaşamaya vakit kalacak mı?

Diyelim kurtardık hayatı
Ya ansızın yalnızsak
Ya külçeleşir de ayaklar
Yürüyemez olursak?

Yahut askerleri düşün
Tam çıkmışlar siperden
Bakıyorsun
Pusudaki tepelerden bir kurşun.

(*Yeditepe*, 29, 15 Ocak 1953)

VARSA EV

Varsa yoksa sokak
İnsan o yaşlarda
Gözü beni görmez
Gece gündüz dışarda.

Yok kıl kadar değerim,
Öyle olsun!
Ben beklerim
Kısa veya uzun.

Oğullar uzaklaşır, kızlar uzaklaşır
Bir zaman için benden,
Oluruna bırak, gençtir, derim,
Hevesini alsın sokaklardan.

Bensiz olamazlar, dönerler
Çok denedim.
Ben büyüğüm, affederim
Ben evim.

(*Yeditepe*, 18, 1 Ağustos 1952)

GİZLİ SEVDA

Hani bir sevgilin vardı
Yedi sekiz sene önce,
Dün yolda rasladım
Sevindi beni görünce.

Sokakta ayaküstü
Konuştuk ordan burdan,
Evlenmiş, çocukları olmuş
Bir kız, bir oğlan.

Seni sordu
Hiç değişmedi, dedim,
Bildiğin gibi...
Anlıyordu.

Mesutmuş, kocasını seviyormuş,
Kendilerininmiş evleri...
Bir suçlu gibi ezik,
Sana selâm söyledi.

(*Varlık*, 390, 1 Ocak 1953)

EKMEK KIRINTILARI

"Çocukluğum, çocukluğum,
Ah o cennet ülke
Bir daha ele geçse!"
Dediklerini duydum.

Kaybedilmemiş ki
Hâtıralar sağ olsun!
Işıkları yandıkça
Yeri belli çocukluğun.

Ya canından bezmiş kaçıp
Sığınmışsanız bir ormana,
Acaba o zaman da
Çocukluğu arar mısınız?

Benim de arkamda
Renkli taşlar olsaydı
Çocukluğuma giden yolu
Bulmam kolay olurdu.

(*Varlık*, 379, Şubat 1952)

BİR EV BİR ÇOCUK

Gençten bir adamdı
Hikâyesi gayet kısa.

Yıllar yılı tek başına yaşadı
Bir gün rasladı bir kıza.

Düşündüler, birlikte yürüseler
Ömür geçiyor nasılsa.

Şimdi içine bir ev, bir de çocuk girer
Aşkları yazılsa.

(*Türk Dili*, 10, 1 Temmuz 1952)

AYRI EVLERE ÇIKMAK

Kapıları ölü, sağ
Bütün akrabaya kapalı
Bir ev bulsak,
O ev yalnız ikimizin olsa
Hep orada otursak.

İç içe bu evler, bıktım,
Birbirine bağlı.
Sözde kalır ayrı evlere çıkmak,
Dağ başlarında bile olsa
Yalan, evlerin yalnızlığı.

Bir duruş tazeler eski bir acıyı
Hortlatır gerilerde bir derdi bir bakış.
Bu ev sizin öyle mi?
Yanlış!

Önceki evlerin üzüntüsü biter mi,
Kapıları kapasanız da eser.
Kesildiğini sandığınız soluklar
Daha da artmışa benzer.

Yaşar ölmüş bir amca, aranızda canlı,
İki evin birisinden yadigâr.
Saadet hülyalarınızla alay eder gibi,
Allah günah yazmasın, yaşar.

Haremlerin cefasıyla yasak eder sevinci,
Atılamaz, hâtıra!
Emmiş taze gözlerin nurunu, kaatil,
Duvarda, gergef işi bir levha.

Çıktığınız ocaklar ezer sizi işte,
Ezmese bile üzüntü.

Bazı yaslar evlenirken ayrılışta,
Aileden bazı eşyalar gibi,
Yeni yere götürülmesin mümkün mü?

Bir karanlık içinde bu evler,
Aydınlıkları öyle az ki!
İçeriye sevinç, keder, hiçbir haber
Sızdırmayan ev arıyoruz.
Bulunmaz ki!

(*Türk Dili*, 2, 1 Kasım 1951)

SOKAKTAN GELMEK

Sokağa mı çıkıyorsun dikkat et
Emanet ol Tanrı’ya,
Sokak demek
Eksilmek yarı yarıya.

Odalarda kapanıp oturdunuz
İçinize evin serin sessizliği doldu.
Koruyucu duvarlara borçlusunuz
Çevrenizde dalgalanan dostluğu.

Bir sokağa çıkmayın, bozulur bunca büyü
Yavan gelir ev size,
Hayatınız kuytu ve küflü,
Sokaklarsa aydınlık, taze.

Ayartıcı caddelerin eseri
Zalim gelişleriniz,
Evde size uzanacak elleri
İtmek istersiniz.

Haince sokaktan dönüşünüz
Sisli, karda...
Çünkü başka yaşayışlar gördünüz
Dışarda.

Sokağa çıkarken dikkat
Sokaklarda esen rüzgâr çünkü.
Rüzgârlarla eve dönmek saçma,
Ev dar çünkü.

(*Türk Dili*, 3, 1 Aralık 1951)

KEYİF

Meyhane sen güzelsin
Satıcıların olmasa.
Ezilir siteminde kısılmış gözlerin
Masalar, bir masa.

İhtiyar adam gelir, açlıktan kalma, yanık
Börek satar, taze.
Aldınız, yiyemezsiniz
Oturur midenize.

Siz kızarsınız başka, irin gibi yüzü
Çiçekçi kadın gelir:
Çoğaltır bardaktaki hüznü,
Uzattığı karanfil.

– Karides, deniz gülü karides...
Tatmadınız ömrünüzde.
Duyarsınız al bir utanç gibi bikes
Pörsük antenleri gönlünüzde.

– Parfümlerim var, esans...
Babacan bir adam.
Muhteremdir,
Dayatıyor madem.

– Dolması, midye, sıcak...
Kirli beyaz önlüğü.
Gizler bir parıltı, içli, yaltak
Uykulu gözlerdeki yorgunluğu.
Sen küçük kız, ver bir gazete
Hangisi olursa olsun!
Öperdim ellerini kötüye çekilmese,
Çocukluğunu satıyorsun.

Hiç düşündünüz mü, sarhoşsunuz...
İğrençtir âdeta.
İstediğiniz kadar yoksul olunuz,
Keyfediyorsunuz ya!

(*Varlık*, 386, 1 Eylül 1952)

TERS YÜZ

O sizin gördüğünüz kadınlar
Güzeldirler ha bereket
Melek kadar masum
Yok canım şeytan kadar şirret

İncedirler aman ne nazik
İçerde zalim nobran
Kıskanç
Dışarıya karşılık.

Temiz... kazısan kir
Karanlığın üstünde zar parıltı
Bir duman bir zifir
Köreltir aklı.

Evlidirler evlerinde evsiz
İyidirler
İçlerine girmeyince
Nerden bileceksiniz.

ALACA

Ben kadınım sayıklarım
İkindi güneşlerinde.
Yanar döner ışıklarım
Kumru göğsü gibi.

Bazan eser, ufuklara uzanırım
Yorgun, harap, cahil
Kocam, evim, anam
Utanırım.

Ben kadınım aynalarda
Uyanırım.
İçimi saran çirkinlik
Yüzümden okunuyor
Ufalırım.

(*Varlık*, 384, 1 Temmuz 1952)

AŞK GELMİŞ CİHANA

Kız kaptırdı gönlünü
Sevdiği oğlan kalpsizin biri
Alay etti güldü...
Hiç aşka gülünür mü?

Ne çare, cahil aklı
Kız hastalandı, yattı
Mumda yandı pervane... öldü.

Oğlan sormakta haklı
Hiç aşktan ölünür mü?

Eski Toprak
(1956)

SAKLI SU

Ürperen yaralara çıplak
Havaların değmesi
Acır.
Korkunuz nerdeyse
Bir şey söylenecek, bir şey sorulacaktır.

Sekiz sokak önceden sezmeniz
Adımlar yöneldi,
Bir daralış gönlünüzde
Ortalık karardı.

Anla sıkıntımı geç git dost,
Nedendir sorma.
Gür bitkiler altında bir benim için akar
Alıngan, onurlu
İstemez görsünler saklı su.

(*Vatan* gazetesi, 18 Temmuz 1954)

ÇALAR SAAT

Kuyulara düşünce taş
Önce korkunuz uyanır:
Geç kaldım.
Yarı karanlık ırmakta sular önce bulanık.

Bir kanadı kırık kuş
Ayağınıza dolanır, çiğnenir telâşlarda.
Sıcak yataklar ansızın
Açılınca kaskatı.

Biraz bir şeydi gece ancak sabaha karşı;
Gördü, çaldı saat; benildeyip uyandınız, yataklar
Evde kimseniz yoksa, yorgun dönüşlere kadar
Açık, perişan, kepaze.

Tam vaktinde iş başında olmak,
Geç kaldım, kuyularda ışıdı su.
Saatlere çaldırdığı biraz şeyin peşinde
Sesi duyan koştu.

Koştu yokuş aşağı rengi atmış bir şapka,
Çanta, gözlük.
Bir eski atkı, adımları yavaş,
Uçar gibi hafif, bir küçük önlük.

Uzun yolunda yayan, basıp gitti bir tütün;
Bir dolu otobüse sığdı son yolcu, bir ruj,
Yetişti tramvaya kahverengi solgun,
Lâcivert buruşmuş.

Yatakların sıcaklığı arkalarda yetim,
Başladı ormanda yarış.
Girdiğim koşuda ben de senin gibiyim
Bir kanadı kırık kuş.

(*Varlık*, 406, Mayıs 1954)

GECEYE GİRERKEN BALAD

Elleri boş gezenler, benim için de gezin!
Kollarım koptu.

Eve varıp bıraksam
Taş veya kurşun çökecek yorgunluğu,
Yenip tekrar çıkamam,
Kollarım koptu.

Odalardan birinde yorgun ikindi,
Yığılıp kalacağım kendimi bıraksam.
Çanta, ağır, çeker;
Günboyu taşıdım, belim büküldü.

Odalardan birinde azıcık oturdum,
Yine yol göründü.
Evime bir varsam!
Elleri boş gezmek akşamüstü...
Sevincimden uçardım ben olsam!

İş dönüşü caddeler çekici,
Benim ellerim dolu:
Çanta, sabahtan beri
File, pazarda doldu.
Taş veya kurşun
Kollarım koptu.

(*Kültür Dünyası*, 2, 15 Şubat 1954)

YAZ AYLARI DİNLENMEK

Akşamları kalabalık taşıtlarda hep ayaküstü
Yorgunluktan sallanarak, yayan
Eve gelinceye kadar boş, dinleniyorsun...
Uzak, sessiz bir yeri çıkar aklından!

Günboyu, yüklü işler içinde
Özlediğin denizlere dalıp kaçamak
Serin-mavi göklere doğru hülyalarda
Dinleniyorsun; yalanı bırak!

Kavrulan odalarda, öğlenleri fırsat buldukça
Elimle düzelttiğim şiltelere bıkkın
Hasta bir çocuk gibi yatırdığım
Sen değil misin, yum gözünü dinlen!

İlerlemiş saatinde gecenin
Tiksinerek attığım son sigaradan sonra
Kurşun gibi uykulara dalan, sen değil misin
Uyu sabahlara kadar, benden sana izin!

Ne yapayım gövdem daha, bitkinsen?
Tıkanmış yolların, kurumuş pınarların
Bunca serinliğini serdim önüne
Maksat senin dinlenmen!

(*Varlık*, 421, 1 Ağustos 1955)

HAVASIZ SOLUKLAR

Yapış yapış kuru dudaklarda yumuşak
Şapırtılar gibiydi, duydum, yanım yörem zifir.
Önce, yataktan bir kol boyu uzakta,
Sol duvarı kaplayan kitaplardan çıkan ses
Çarptı kulaklarıma:
Kesik, içerlemiş, soluyordu kitaplar.

Sonra, sağ duvarın sonundaki sobadan,
Paslı borulardan çıkan ses
Çarptı kulaklarıma:
Tıkanık, zifirli, kısık bir gırtlak gibi
Soluyordu soba, soba boruları.
Sonra, hurda bir şeker sandığına tıkılmış
Minderlerin, kilimlerin, yünlerin sesi:
(Hiçbiri atılamaz, lâzım.) Hırıltılı, hasta ses.
Sonra, iskemle, masa, leğen, çocuk arabası,
Gazocağı, sararmış kâğıtlar, süpürge.
Sonra, dolapta bir sürü giysilerin sesi:
(Hiçbiri atılamaz, lâzım.) Kapalı, hapis, sıkışık,
Belki de şimdiden boğulmuş
Boğulmuş, boğulmakta binbir öteberinin
Soluduğunu duydum, hızlı, yavaş.
Sonra, gördüm karanlığa alışan gözlerimle:
Pencere
Can çekişen bir balık ağzı gibi ümitsiz
Karanlığın içinde kıpırdıyordu açık.
Havasını tüketmiş, boğuluyordu oda.
Ne kâbus, ne kuruntu, sabaha yıl var, havasız,
Kan ter içinde uyanmış
Ben boğuluyordum.
Duydum, gördüm karanlıkta korkunç:
Eşya, hiç uyumamış, soluyordu
Ben soluyordum.

Yıllardır aynı dram, bunalarak, uyanmak,
Görmek, duymak eşyanın zalimce emdiğini,
Azıcık, ancak bana, havayı emdiğini.
Hangi birimize yetsin pencere,
İki cam pencere.
Hava adına ne varsa eşya soruyor delice.
Bana artan kırıntılar kalıyor,
Tortu, zehir ciğerlerde, karbondioksit.
Kıyıları şirret, sinsi nasıl kemirir deniz,
Nasıl erir kaya
Daracık odalarda dört yandan adım adım
Yatağa yaklaşıyor eşya.
Bir benim burda ezilen, uyumak zorunda, cılız.
Esen geniş odalar,
Rüzgârlı dağ başları eşyasız.

(*Vatan* gazetesi, 26 Eylül 1954)

DIŞARDA

Yandı sokak lambaları mum alevi pervane
Şeytanca sırıtır fosforlu camlar
Gördüm zifir sarısını dükkân vitrinlerinde
Belliydi biliyordu bezgindi
Evimize gidelim.

Alay eder küçümser eziliriz girsek
Hep paraya saygı camlar
Camların ardı sırnaşık kirli
Yapışkan çarpar
Evimize gidelim.

Bir yanı var ömrümüzün kırık
Farlar büyültür gecede
Garipsi türküler üzgün
Başlamadan yollar
Evimize gidelim.

(*Varlık*, 429, 1 Nisan 1956)

ELMALAR

Bu kadar ucuza
Yok bunun gibisi
Bitmeden almak
Kalmışların içinde
Biraz daha sağlamı
Biraz daha irisi.

Bir kenara yığılı
Elmaların başında
Çömelmiş dört beş kişi
Ayırıyorlardı
Biraz daha sağlamı
Biraz daha irisi.

Alacakaranlıkta
Kımıldayan ellerin
Birbirini itişi
Davranmak daha önce
Biraz daha iyisi.

Elmayı dokununca
Deliyordu parmak
Çürük üçte ikisi
Biraz daha önce
Biraz daha iyisi.

(*Vatan* gazetesi, 29 Kasım 1953)

ÇALIŞMAK

Sırtınız ıslak terden, gelirse
Zehir eder geceyi sağ kaşın üzerinde:
Ağrıdır.

Yorgun kalkıp kâğıttan uzaklara dalınca göz
Sessizce açılan kapıda gördüğünüz:
Yavrudur.

Yosunlu kayaların dibinde bir balık
Korkak yükselirse: hâtıra,
Bir bulutun gölgesi satırların peşinde:
Üzüntü,
Sokaklar:
Yankıdır.

(*Vatan* gazetesi, 16 Ağustos 1953)

ENGELLER

Sen benim engelimsin beyaza.
Yaparım yıkılır,
Saldıran sularda silinen
Kumdan kuleler deniz kıyısında.

Sen benim düşmanımsın değişen,
Her seferinde ismin başka.
Ama hiç tadı yok yaşamanın
Tam doğrulurken yeniden
Tarlamı suların basmasa.

İnsanınla vur, hastalığınla yere ser,
Sars beni paraca
Her yıkılışımda kuvvetim artar
Işıyan bir köşe ergeç benim
Sen benim geçidimsin beyaza.

(*Yenilik*, 31, Temmuz 1955)

GECE VAKTİ BİR SOKAĞI DÜŞÜNMEK

Yarı yüzüm gölge, yarı yüzüm ışık
Ansızın koptu aradaki bağ.
Yasak bölgelere girdiğimdendi
Birdenbire duruşum.

Ben buradan giderim, çok geç oldu
Sen de git yat, yorgunsun...
Deminki havayı yitirdiğimdendi,
Gerçeklere dönüşüm, korkularda.

O, aydınlık yerlerde anlardı beni,
Eğer anlamaksa bu.
Eğildiğimdendi,
Alçak kapılardan demin benim geçişim.

Yadırgayacaktı,
Evlerin ıssızlığı az ilerde siyah.
Sevdiğimdendi,
Yüzünde sıkıntıyı görmek istemeyişim.

Yine görüşürüz, iyi geceler...
Yanlış anlam verirse?
Çekindiğimdendi
Sesimdeki eziklik.

Bir acı alay gibi duyardı bilirim
Tok gülüşleri sokak, tedirgin uykularda.
Bildiğimdendi,
Onu geri çevirdim.

(*Vatan* gazetesi, 5 Eylül 1954)

SİSLER İÇİNDE İNSANLAR

Bir büyük kır bu dünya:
Gece vakti ıssız kır cin peri.
Bir baş uzanır gibi karanlıktan,
Gün ortası bir selâm verip geçer,
Düşünürüm kimdi.

Tenha sokaklarda giderken yalnız,
Durdurur bir başkası beni dalgınlığımda;
Sallanır iki el, anlatır bir ağız,
Kırık dökük sözler kalır aklımda:
– Görüşelim, siz şimdi nerdesiniz?

Sisler içinde insanlar, çoğu yakınken uzak;
Bir yerden tanıyorum ama nerden?
Ardından bakarım, köşeyi döndü mü yok:
Bir yarım rüzgâr değer gider yüzüme
Eski bahçelerden.

Uykuların eşiğinde aynı şey:
Yılların ötesinden biri
Sisler içinde seslenir: – Hatırla!
Gölgeler gibi erir uzatsam ellerimi,
Buğularda.

Sisler içinde insanlar, gün ortası, geceleyin;
Hangisi gerçek, hangisi düş, şaşırdım.
Daha demin vardı, şimdi birdenbire yok
Issız bir kır akşamı
Bu benim yaşadığım.

(*Yeni Şiirler*, 1955)

GÜLÜŞLERİ

Dedeler, nineler gülümser utangaç,
Torunlarını severken.
Gelinlere, oğullara bakışlarında yansır
Kendi gençliklerinden bir gece
Bilirim.

Çırpınan bir kelebek kanadı mıdır
Sevdiğinin elini tutan elinde?
Duyar gibi o gizli seslenişi çağlardan:
– Örselenir, zedelenir ne kadar kollasan
Bu büyülü nakışlar bir tutam toz olacak!–
Severken bir genç kızı delikanlı
Dalgın, titrek gülümser
Bilirim.

Uykusunda, uyanık, seyredilen bir çocuk
Gülümser masum.
Yıllar sonra bileceği yakınlığı o yaşta,
Anne baba arasında adlandıramadığı
Bakışları, ilgiyi şimdiden anlar da
Gülümser
Bilirim.

Yaşanmamış geçmişleri doldurur gönle,
Parlayan yüzükler altın sarı, eski.
Gülümser bir zamanlar annesi gibi pembe,
Parmağına takılı halkada, gözlerinde
Bütün ölmüş kızların eskimez sevinci,
Gülümser nişanlı kız
Bilirim.
Dalgalı denizlerin fırlattığı tekne

Parçalanmış yatarken kumlar üstünde;

Dinler bir gencin aşkla yaptığı savaşı,
İşte yine açık kapalı pencere
İşte yine yıkıntılar önünde
Kendi yanık günlerini hatırlar
Yaşar dinmiş acıları yeniden,
Dinler ve gülümser yaşlı
Bilirim.

Kutlar yeni evlileri nikâh törenlerinde
İhtiyar kızlar, genç dullar.
Solmuş resimler içinde kurutulmuş menekşe
Kokar koparıldığı günkü kadar taze
Gerilerde bir gülüşle mutsuz
Gülümser yaşlı kız
Bilirim.

(*Esi*, 6 Haziran 1956)

YAY

Derinden sesler geliyor
Durduramaz beni aşkın
Bekle geçinceye kadar
Yayı daha germe
Kıracaksın.

Karanlıkta kımıldayan düşünceyi
Göremez sendeki göz
Örtülere büründüğüm şu anda
Düşmüş senden kumaşlar
Çıplaksın.

Eser serin bir rüzgâr
Sen çok sıcaksın
Koptu senden ellerim, köprü yıkıldı
Seni benim tarafa nasıl alabilirim
Uzaksın.

(*Varlık*, 396, 1 Temmuz 1953)

KONGO

Biter hafif bombelide alkol
Başlar birden bir kara
Ormanın korkunç kuytusu.
Uyumuş ak ceylân uzakta
Uyumuş baobab, uyumuş su.

Uyku mu, ne uykusu?
Camdan bir kahkaha kulakta parçalanır,
Sıçrar kısık bir haykırı korkuda.
Ensesinde dağlamış gibi kızgın bir soluk
Benilder ak ceylân uzak beyaz uykuda.

Pistir gece yarısı.
Düşmanca sırıtır bir çentikten
Gâvurca günahlar ve bütün azgınlık.
Uyu ceylân sen orda...
Çatlamış alın damarı,
Kabarır Kongo.

Büyür bir boş bardak hafif bombeli
Çatadak kırılır sırça
Kabarır Kongo.

Daracık borular birer supap gibi
Açılır kapanır, açılır kapanır
Sen orda...
Mutlaka bir yerin çürüdü şimdi.

Mutlaka bir yerinden aktı kan.
Şimdi
Olsa
Hafif bombeli
Daluykularda
Kongo.

(*Yenilik*, 48, 15 Kasım 1956)

ASTAR

Siz hiç eski tahtalara yağlıboya yaptınız mı?
Bütün iş ilk çekilen boyadadır, astarda.
Astar düzgün değilse tepserir boya
Islak duvarlar gibi dökülür pul pul.

Bir hava kabarcığı alttan doğru yavaş
Taşır bazı şeyleri dipten yüze.
Çıkar suya yukarı, döner bir zaman yavaş
Söner suyun üstünde.

Daha demin titrek dokuyordu aşkı
Konuşan bakışlar, ince gülüşler
Daha demin vardı.

Sustunuz ikiniz de, gözleriniz daldı:
Boğdu sevincinizi sularda kıskanç
Bir hava kabarcığı.

(*Kültür Dünyası*, 17-18 Mayıs-Haziran 1955)

SEVGİLERDE

Sevgileri yarınlara bıraktınız
Çekingen, tutuk, saygılı.
Bütün yakınlarınız
Sizi yanlış tanıdı.

Bitmeyen işler yüzünden
(Siz böyle olsun istemezdiniz)
Bir bakış bile yeterken anlatmaya her şeyi
Kalbinizi dolduran duygular
Kalbinizde kaldı.

Siz geniş zamanlar umuyordunuz
Çirkindi dar vakitlerde bir sevgiyi söylemek.
Yılların telâşlarda bu kadar çabuk
Geçeceği aklınıza gelmezdi.

Gizli bahçenizde
Açan çiçekler vardı,
Gecelerde ve yalnız.
Vermeye az buldunuz
Yahut vaktiniz olmadı.

(*Varlık*, 423, 1 Ekim 1955)

DONMUŞ DALLARDA ÇİÇEK

İyidir beraber olmamız
Yaklaşmış, değişik.
Duyulur çevrenin gürültüsünde
Issız
Bizde bir şey eksik.

Belki de bir şey fazla, yıllarca bilmedik
Çökmüş birdenbire ağır;
Bir kırık gülüşte
Yitik
Ümitsiz hatırlanır.

Bulmak gibi tıpkı
Karlar altında kayıp uzanırken ova
Yolu kendiliğinden.
Donmuş dallar esen ılık rüzgâra
Çiçek açar çekingen.

Aldanarak, unutmuş
Senin yolun ayrı, benimki ayrı
Az sonra ikimiz de yalnız.
Kısa bir zaman için, saat beş suları
İyidir beraber olmamız.

(*Kültür Dünyası*, 10, 15 Ekim 1954)

KAPLAR DENİZİN YÜZÜNÜ

Kaplar denizin yüzünü
Unutulmuş uykularda
Şimdi değişmiş kayıp
Şimdi bir başka uzak.

Kopmuşsanız yıllar yılı sürmüş bir yaşamadan
Kapanmışsa o sayfa
İçinizde bir ezik, garipsi türkü
Şimdi artık yoksa.

Daralan gecede
Boş yere aramak sevinci
Beraberken acı yan
Ayrılınca neden böyle çekici?

Neden ilk yağmurlarda sonbahar
İlk soğuklara doğru ürperti
Hatırlanır savrulan yapraklarda
Vardı.

Ben şimdi başını alıp giden
Mavi bulutun muyum,
Sislerdeki evin önünden geçsem
Camlarda bulur muyum?

EDEBİYAT MATİNESİ

Kaykılmış koltuğunda bir kız
Çiğner ciklet.
Bir oğlan dalgada,
Geldiğine pişman uyuklar
Bir başkası arkada.

Hiç bulabilir mi beyaz evi çok uzak
Uçurduğunuz kuş?
Kılıç gibi keskin karlı dağ.
Hiç yeri miydi açmak kalbi
Bu çiğ ışık altında.

Sizden önce birisi bir fantezi okudu,
Kırdı geçirdi,
Yayvan gülüşlerden ağızlar çok geç döner;
Şimdi sıra sizde üzgün ağır,
Ne güzel!

Olsa bari benzeri duygularla tedirgin,
Sizdekini yaşamış
Birkaç kişi.
Işıktasınız seçilmiyor,
Karanlıkta hepsi.

Okudunuz.
Bittiğine memnun,
Anlamamış;
Bozuk paralar gibi düşer önünüze
Alkış.

Gördünüz işte yerde
Çürük domatesler gibi ezik,
Avuçlarda mıncıklanmış kalbiniz.
Büyürken leke ince ipekte,

Yeniden eğiliniz!

(*Yenilik*, 28, 1 Nisan 1955)

ŞİMDİ DEĞİL SONRA

Ürperen sokakları süpüren tipide
Yürürken hızlı
Şimdi değil sonra
Vurur yüzünüze aralık kapımdan
Bir garip yaz sıcaklığı.

Bir an durursunuz beklemiyor gibi bunu
İçeriye girseniz
Şimdi değil sonra
Yaşamak telâşı çekip götürür sizi
Esen soğuk rüzgârda.

Şimdi değil sonra
Bakarsınız yaşamak bir gün bırakıverir
Sizi benim yollara.
Bir zamanlar kayıtsız önünden geçtiğiniz
Eski kapı
Çıkar sisler içinden karşınıza açık.
Sahi
İçerde
Sizin de
Hayatınız vardı.

Ve ancak o zaman anlarsınız
Yıllar önce gösterdiğimi kışı.

Yazdı
Şimdi değil sonra.

(*Yenilik*, 38, Şubat 1956)

HAYIR!

Bu madem
Yalnız benim gerçeğim,
Kalsın, istemem
Sizden bana gelecek.

Yaşamadınızsa
Benden önce dünyamı,
Sonsuz sularda silik
Benim bütün çabam.

Farkına varmadınız
Hep ışıklı yolda,
Karanlıktan aldım
Ben bütün verdiğimi.

Gözlerimi önüme indirdiğim zamanlar
Hafifçe kırgın,
Bir utançtır sade
Benim yenemediğim.

Sağlığımda esirgenen sevgi
Ölümümde ölgün bir akşamüstü
Seslenirse çok geç...
İstemem, susturunuz.

Kalsın, istemem
Her şey var da dünyada
Yoksa
Yalnız benim gerçeğim.

YALAN SES

Ben seni duvarların arkasına sakladım,
Karşıdan düz taş.
Varsın hepsi yanılsın, sevincime son yok:
Bahçem yalnız benimsin.

Bilerek değişik anlattım, seni duvar sandılar
Değilsin.
Gözler üstünkörü gördü:
Bahçem yalnız benimsin.

Ben buralardan giderken
Sen de benimle gelirsin.
Bizimle biter hikâye, geride kalan yalan ses:
Bahçem yalnız benimsin.

(*Kültür Dünyası*, 8, 15 Ağustos 1954)

Arada
(1958)

YAŞ

Yastıklarda gözyaşları mı var yaş
Sağlam duvar tepserir güherçile yaş
Nice şiirler yıllar yılı açmaz
Parlar birden magnezyum yaş.

Nice aşklar ölümsüzleyin söner balon yaş
Nice tutkular sabun köpükleri son yaş
Her yazım bir siliştir siler birkaç
Deniz dibi demirlerinden pası
Kurtuluş yaş
Her şey yazılmış olsaydı.

Evlerden, çocuklardan, sevgililerden
Uzaklaşmak –den hep, yaşamak bir-den
Deler graniti nem unufak tünel
İşler yaş.

(*Pazar Postası*, 11 Mayıs 1958)

İÇERLEK

Onlar evlerde yaşamazlar mı, şaşıyorum.
Evlere uğramaz, evlerde iş yapmaz,
Bakmazlar mı bir şeye, şaşıyorum.
Bakkallar, kasaplar, çarşılar--
Onlar evlere bir şey
Almazlar mı, şaşıyorum.

Yollar, caddeler, uzaklar
La iş bitmiyor ki!
Trenler, gemiler, düşler
Bırakıyor insanı bir yerde,
Sonra gene dönülmez bir yol gibi ev!

Onların yolları, akşamüstleri, gece
Bitmez mi evlerde, şaşıyorum.
Yollara yaymak yorgunlukları
İyi ama sonu yok ki!
Sevdalar sokaklarda serin
Serin ama sonu yok ki!
Bölüşmek umutları, paylaşmak acıları,
Bunalmak, bir şey ummak yarınlardan
Evcek, evlerde olmaz mı, şaşıyorum.

Evcek, uzaktan da olsa
Yüzlerine tutulan ayna
Hiçbir şey yansıtmaz mı onlara?
Yaldızlı süslerle örttüğümüz oyuklarda
Yalnız en yeni çorapları asıp ele güne karşı
Tespihböcekleri gibi kaçınık yaşamak!
Hangi utançtır bizi
Vermekten alıkor bunca
Evlerdeki yitik şarkıları,
Şaşıyorum.

Şiirlere bir insan, evlerden bir şey katmadan
Nasıl girer, şaşıyorum.
Örneğin, daha demin kavgalar, küsüşmeler
Varken, işleyen saatler gibi alışılmış,

Kapı çalınsa, biri gelse kaynaşma, gülüşmeler
Birden başlamaz mı afallamış odalarda,
Şaşıyorum.

Onlar huysuzluklarda donmuş, katı
Bir türlü bitmek bilmeyen ay sonlarını
Hiç mi yaşamazlar, şaşıyorum.
Kanlı kırmızı yollarda, beyaz sinirli soluyan
O azgın yatıştırıcı ay başlarını onlar
Hiç mi bilmezler, şaşıyorum.

Geçer gider ömürler, yazlar kışlarla değil,
Yağ biter, sabun kalmazla gider.
Büyür gider çocuklar
Gelen şarkılarla değil,
Masraf artar, gelir yetmezle gider.
Evde hasta oldu mu hepimiz hastayız,
Onlar hastalık nedir
Bilmezler mi, şaşıyorum.
Dışarlarda mı onlar her zaman
Şaşıyorum.
Sırlı küplerden sızan
İplik-ince bir su iken ömrümüz,
İçerdeki seslere nasıl tıkanır kulak
Şaşıyorum.
Ah, bu çılgın oyundan uzaklara da kaçsak
Değil mi ki odaların eni boyu belli,
Değil mi ki görmekten hep aynı yüzleri
Bıkmış, bezmiş insanlar değer birbirine;
Hattâ ayrı odalarda ayrı yataklar
Gelir gider birbirine;

Değil mi ki bir azap
Kimi gece düşman
Ve soğuklarda sıcak
Kimi gece dost ev.

Nasıl yaşanırdı dönüşler de olmasa
Unutuşlar bir şifalı su gibi ılık,
Arı duru dönüşler.
Ah, nasıl yaşanırdı sürüp gitseydi hınç!

Gene de hiç kimse kurtulamaz içinde
Büyüyen korkunç boşluktan.
Kurtarırsa o kurtarır bizi
Ne aşklar, ne yaşlanmak
Ne avuntular dışarda.
Dünyada mutluluk adına ne varsa
Evcek, evlerde yaşar yaşarsa.

KİLİM

Kilimde incir çekirdekleri--parlak, pahalı
Elmaslar yerine çekirdek--süs, avunma!
Hattâ soluk, ucuz boncuklar olabilirdi,
Cam boncuk, incir çekirdekleri--süs, avunma!
Gezdir parmaklarını: pürtük! Çünkü üzüm çöpleri,
Aptallığımızdan kalma çöpler, armut sapları.
Ama biz dokuduk bu kilimi, eh bir dereceye kadar!
Değil ele güne çıkacak, değil asılacak duvarlarda.
Çiğnenir--çok çiğ çağ--ayaklar altında yabansı.
Sağlam olabilirdi, saplar aldattı bizi:
Üzüm çöpleri, armut sapları, çekirdek, çok çiğ
Önceden düşünemedik, çok çiğ çağ!

Renkler, oldu bir kere, geçti, renkler
Düşünmek gerekti başlarken, sen buna
Renk mi diyorsun? Ben serin-mavi
Ismarlamıştım sana sıcak çaylar yanında.
Çok çiğ çağ. Çaldılar. Çıplak. Mavi ama bu
Kan oturmuş tırnaklardaki mavi. Geçti.
Geçti, sökülemez, dokundu, sırıtır boşluk
Ben sana--

Sakladığım baharlar nerde bu kilim için,
Nerde yıllarca önce ben sana--
Ne yaptın baharları, baharsız çok çiğ, topraklarda
Çok çiğ, çiçek--hiç yok--hani bu kilimde?
Hani beyaz beyaz beyaz--Beyazları ne yaptın?
Çok çiğ bu kızgın yaz, çiğ bu karakış!
Bâri biraz kışlarda--Çıplak, çok çiğ!

Çok çiğ bu çığlık, bu en bol renk: kara! Ben sana
Hiç kara koyma demiştim, nerden düştü, çok çiğ
Paslı borulardan katran, soba zifiri.

Sonra eski patiska perdeler gibi solgun ve sıska
Parmaklarda kirli tütün sarısı
Çok çiğ kesik öksürük, çiğ çatlak çağıltı!

En güzel renk mi, çok az! Eğreti, kaçamak belki!
Belki kimi gecelerde ekleme
Sevinçlerden gelme çağla yeşili--Yanlış!
Eğreltiotlarının yitik yeşili yâni,
İki başlı kartalların ölü gözlerinde--
–ki belki, çok az!
Sonra çok az pembe, işe giderken ayrılışlarda
Kimi günler bir süre hani ayaküstü
Çekingen bir gülüş, çekingen--çok çiğ çevre--
Pörsük-pembe, solgun, güllerde, belki biraz!

Heyy! Bu kilimdeki bu bir sürü merteğin
İşi ne? Çok çiğ! Kendi gözümüzde
Çöpler vardı, karartmış önümüzü
Çöpler, yeterdi kilimde, bol--çok çiğ çağ--
Ama onlar mertek, doğru, çok çiğ!

Gözlerinin dalışı bile çok çiğ, çünkü
Çünkü hançer nakışlarda bu çılgın çağrı
Bu çürük iplik, bu ensiz atkı
Bizim!

(*Varlık*, 463, 1 Ekim 1957)

EV ÇÖLÜ

Alev alev yanıyor temmuz ortası sokak
Sıcak olanca evde
Delikli taşlara demin dökülen su
Tuzlu bir tortu oldu düştüğü yerde.

Kızgın sac mı bastığım tahta
Camlar akkor mu saydam
Boşuna açsam kapasam
Emmiş yakan sıcağı pencere, perde.

Yaprak kımıldamıyor, gevşek, bitkin
Dağılırken eşya
Tıkayan sıcakta bunalıyorum
Senin kadar ben de.

Keskin parıltıda kamaşır göz
Bezgin, içerlek erirken kurşun
Evlerde kalmanın dehşetini duydum
Senin kadar ben de.

Akpak gemilerin pırpır eden tenteleri
Temmuz çölü uzarken süzülür mavilerde,
Gecenin azıcık serinliğini bulsak.
Daha çok ilerde.

SINIR

İşinizdesiniz ya da başka yerde
Yükselir hastanızın dün geceki ateşi
Gördüğünüz yüzlerde günboyu
Aklınız evde.

Parlar gaz ocağı, sıçrar kıvılcım
Merdiven başında bir sigara
Belki söndürmediniz,
Çok küçük çocuk, yaşlı sakat anne
Seslenir akşamlara alevlerin içinden
Aklınız evde.

İkiniz de yoksunuz, ya bir şey olduysa
Buğday tanelerini toplarken ekmeğe
Çarpar yürek yerine göğsünüzde korku
Aklınız evde.

Çıktığınız geceler birkaç saatliğine
Yalnız, ya da beraber
Aydınlık çevreyi karartacak gölge
Daha ilk adımda büyür birden
Aklınız evde.

Bu sınır, arada bir aşsak da
Çeker dar yaşamamıza bizi,
Her şeyleri tamam bile olsa
Aklınız evde.

(*Türk Dili*, 80, 1 Mayıs 1958)

ÇOCUKLAR

Çarşılarda bir şey
Biz pek aramazdık çocuklar olmasaydı

Kasaplarda manavlarda bazı yorgun kadınlar
Hep de tenha saatleri seçerler
Sonra yavaş bir sesle
Çocuk için, hasta kaç gündür yemiyor
Biraz et biraz meyva isterler.

Sevdiği bir reçeli gün aşırı yalnız ona
Kaşıklarla beraber büyür bir üzüntü
Yağların şekerlerin çayların
Uykularda bile bitiyorsa
Annelere düşündürdüğü.

İnsanlara tezgâhlara kâğıtlara kolaydı
Biz bu kadar eğilmezdik çocuklar olmasaydı.

(*Dost*, Ağustos 1958)

KIRK

Daha hiç kaybı yokken
Şimdi korkar, yadırgar çook
Yirmisinde mi erken, otuzunda belki.

Şimdi ağlar, korkar çook
Çünkü yeni.
Şimdi ister, heep ister, heep
Bilmez ki!

O sizin düşleriniz ne kadar tatlı
Gördünüz, görmez misiniz
Yüce doruklarda kartalların yuvası.

Kırkı dolsa düzelir uykuları--
Kaderine razı
Uyuşuk, bitkin başlarsa kırk
Yüksek ateşlerde anlar bazı.

O sizin başınızda serin kavakyelleri--
Kartalların yuvası yüce doruklarda
Görüldü, görülmez mi!

O sizin önünüzde serili Kaf dağları
Kundaklar uzakta,
Aldınız, almaz mısınız
Parlıyor pırlanta!

(*Varlık*, 471, 1 Şubat 1958)

IŞIĞI KESEN DUVARLAR

Birden inen bir bulutla karardı yüzün
Böyledir
Biraz gülecek olsan vay sen misin gülen
Hemen yetişir hüzün.

Bu bizdeki akıl mı ışık vurmuş hazır
Hazır biraz aydınlanacak oda
Perdeleri kapatır
Kalırız karanlıkta.

Çünkü hüzün eski dost baş tacı
Onunla yuğrulmuş mayamız
Gelsin
Biz onsuz olamayız.

Çünkü sevinç geçici
Düşün günün tasa dert, düşün sonun ölüm
Eskiler gülmüşler mi
Bunca kitap okudun.

Dağıtamazsın ne yapsan
Sevincine çöken bulutu
Gizli kaynaklardan sızan
Hüzünle bulanık içtiğin az su.

Ölüler önleyiniz
Elleri yok
Mezarlar söyleyiniz
Dilleri yok.

GENİŞLİĞE ÖVGÜ

Güzel demiş deyen şair, Mesîhî:
“Kim bilir olbir bahâra kim ölüp kim kala sağ”
Bu can bize temelli verilmedi
Alır bir gün yalan dünya.

Belli mi yarına çıkacağımız
Nerde kaldı sonraki baharlar
Der de gene şaşmaz bildiğinden
Şu eğreti yerde nice insanlar.

Gözünüzde büyüttüğünüz şeyler
İlerde güleceksiniz!
İçindeyken
Anlaşılmaz gençliğin geçtiği.

Ve telâşlar yıpratır kalbi:
Enfarktüs.
En iyisi oluruna bırakmak.
Biraz geniş olunuz!

(*Türk Dili*, 77, 1 Şubat 1958)

KİRLİ SORU

Benim oralarda hiçbir işim yoktu
Şeytana uydum,
Aç ahtapotlar kaynaşırken dipte
Kaypak kalabalıkta sürükleniyordum.

İnce yüzünüzde üzgünce bir bakış
Birden sizi gördüm,
Açtı arı doruklarda bir safran
Durdum.

İlk sevgili güldü yitik anılardan
Mutsuz, yalnız
Sessiz kınamanızı, utançlarda küçülmüş
Aldım, geri döndüm.

Gelsem,
Siz yine orda mısınız?

(*Varlık*, 473, 1 Mart 1958)

FOSFOR

Fosfor, bazı gecelerde eski mezarlarda
Ölülerin çağlardan seslenişi, fosfor.
Çok geride kâğıtlar neden geceyarısı
Kamaştırır gözleri yangınlarda, fosfor.

Bazan insan koparır kendini gençliklerden
Sular sızan tünellerde bir elmastır çeker gizli;
Çok uzakta fosfordan bir parıltı varsa
Belli bile olmaz mumların eridiği.

Çapraşık bir yol çizer sert-katı kartlara
İlk gençliğin o savruk harcayışları.
P, P_2 O_3, magnezyum fosfat
Kalır köpük dünyalarda kimyanınki.
Odalarda yalnızken parlar fosfor
Çaresiz soluklar, çıplak artist resimleri.

Fosfor--insan ölebilir
Hattâ beş santigram.
Düşer boş beyinlere bir korku,
Akça sıvılarda yüzer yapışkan--
Elin ekmek mi tuttu,
Nemli kurnalarda döl: Fosfor!

En sert taşlar, ak kâğıtlar, yumuşak boyalar
Boş sularca zavallı fosforsuz.
Üstünüzde azıcık yoksa
Yazdıklarım, yoksunuz!

(*Yeditepe*, 142, 1 Kasım 1957)

KUĞULU GÖL

Saysak olacağı sekiz on gecedir
Ancak o kadardı, candan istediler.

Bilsek öncekiler de bizim gibi miydiler?
Kirli badanalardan silinmiş gülüşleri
Bir ölü sessizlik kalmış onlardan arda
Bilsek aynı ürkek parıltılar mı vardı
Gecenin bir yarısı bu eski evde
Usulca yakılan lambalarda

Hangi gizli ayışığı bazı gecelerde
Yükseltir denizleri yatak kıyılarına?
İkili dilekleri kamçılar ılık su
--Haydi, gel!
Sonra aynı anda beraber, haydi!

Saçlar solar serpintiler bitince
Yorgun uzar bir düşünce: Burdaki bu
Aynı kısık soluklardan sonra
Yüzyıllar önce, yine böyle uyuyordu.
Senin sevmelerin ne kadar çoktu aslan Zeus!
Kimi boğa, kimi kuğu biçiminde
Senin yaklaşmaların ne kadar değişik
Amphitryon ya da altın yağmuru.

Şimdi nerde o sayısız
Aldattığın dertli Hera,
Nerde bindiğin azgın atlar?
Neden sıkıntıyı, hüznü, pişmanlığı getiriyor
Gecesefalarının açtığı saatler?

(*Varlık*, 464, 15 Ekim 1957)

HERAKLİT'İN SULARI

Ne zaman sokaklarda dolaşsam
Okul, sinema, sergi
Kullanıyorlar
Bendeki eski benleri.

Kalabalıklarda çoğalıyorum
Hangisine yetişeyim şaşkın
Tıpkı onun çizgileri
Karşıdan gelen şu kadın.

Bir küçük çocuk
Yıllarca öncem
Korkar mı gitsem yanına
Çocuk sen bensin desem.

Üç delikanlı yürüyor
Bir dört yol ağzında her biri bir yana
Üçe bölünüyorum
Yolların her birinde birim gidiyor.

Biri eve derslerinin başına -- kitabı açıyorum
Biri parkta bir sevgili -- bekliyorum
Bir yerde çalışıyor üçüncü, okul dönüşü
Gecenin geç saati işimden dönüyorum.

Hey! Durun diyorum, siz bensiniz, bensiz
Nereye gidersiniz, hey durun!
Sessizce yürüyorlar benden habersiz
Durmuyorlar, o kadar sesleniyorum.

(*Varlık*, 486, 15 Eylül 1958)

EŞYALAR, SESSİZLİK

Bir gün giderler de kalırsanız yalnız
Eski odalarda gece
Bir saat gibi durmuş sabahtan
Her şey onlar gidince.

Bir garip boşalışla cansız
Uzaklarda şimdi
Ayna önünde resimler
Eşyalar, ellerinin değdiği.

Yüklenen sessizlikte radyo
Şen şarkılar hepsi de üzüntülü
Duyduğunuz derinlerde bir ses
Gidenlerin götürdüğü.

Anladınız neymiş kattıkları
Perdeler çiçekler ışık hava su
Ancak onlar varken
Sizi yaşatıyordu.

(*Yenilik*, 33, Eylül 1955)

KOKTEYL PARTİ

Ne verir koyu karanlıksa
Masanın üstü
Kor kristal kadehler fena
Votka veya viski.

Böyle toplantılarda bir el olmalıydı
İçkilerden önce sessizce uzanıp
İçinizde unutulmuş lambaları
Yakmalıydı.

Büyük ağır sevinçler ortasında yoksa
Ne verir daha da içseniz
Kor kristal kadehler fena
Işıksızsanız.

(*Varlık*, 483, 1 Ağustos 1958)

ÖLÜME YOL

Dağların ardından ölüm doludizgin gelir
Terkisinde biri vardır.
Ama yollar insanlarla kaynaşır
Ama dünya telâşında hepsi
Ama ölümün işi hepsinden aceledir,
Ama yollar tutulmuş, geçilecek gibi değil--
Bir anda her şey bir yana itilir,
Önce ölüm! Ölüme yol!

– Hiç halim yok, ayakta duramıyorum.
Dopdolu bir taşıtta sanki bir kadın,
Ama çok yaşlı bir kadın
Sanki yavaşça böyle demiştir.
Ama sağır uğultuda duyulacak gibi değil
Ama herkes havasında, hain, bencil
Bir anda her şey bir yana itilir,
Önce ölüm! Ölüme yer!

(*Varlık*, 487, 1 Ekim 1958)

KİTAPLARDA ÖLMEK

Adı, soyadı
Açılır parantez
Doğduğu yıl, çizgi, öldüğü yıl, bitti
Kapanır parantez.

O şimdi kitaplarda bir isim, bir soyadı
Bir parantez içinde doğum, ölüm yılları.

Ya sayfa altında, ya da az ilerde
Eserleri, ne zaman basıldıkları
Kısa, uzun bir liste.
Kitap adları
Can çekişen kuşlar gibi elinizde.

Parantezin içindeki çizgi
Ne varsa orda
Ümidi, korkusu, gözyaşı, sevinci
Ne varsa orda.

O şimdi kitaplarda
Bir çizgilik yerde hapis,
Hâlâ mı yaşıyor, korunamaz ki,
Öldürebilirsiniz.

(*Varlık*, 447, 1 Şubat 1957)

ARADA

Her şey araya giriyor, aradan çıkıyor
Arada çocuklar doğuyor, büyüyor, yürüyor
Arada evler, evlenmeler, ölümler duruyor
Arada yaz kış bahar, dünya dönüyor.

Her şey arada oluyor, arada bir, bir arada
Aralarda akla kara, bulmak arayı arayı
Bir eldir aralar, açar bir kapıyı usulca
Açıksa aralar, kapanır ne iyi!

Kara toprak ayaklarımız altında
Mavi gök yukarda
Ne bulduksa arada bulduk
Seninle benim aramda, onlarla aramızda, arada.

Madem küçük dünyamız ölümlerle sınırlı
Madem kişi bağlı ortak yaşamalara
Benden sana, senden ona, onlardan bize
Gitmek gelmek arada başka dünyalara.

Nasıl teperdik yoksa boyuna aynı yolları
Değişiklik arada
İnsanlar değişir, evler değişir
Yeni yeni yüzler sokaklarda.
Aşklar arada, Tanrı'nın büyük bağışı
Ferhat'lar, Kerem'ler çöllerde, odalarda
Bir anlamı var elbet
Boşuna mı yanmışlardı.

Hiç mi serin rüzgâr esmiyor
Hep mi kızgın yaz, bahar arada
Mevsimi
Yaprak kımıldamıyorsa.

Çocuklar arada, nasıl bırakılır elleri
Dönüşler tatlıdır, telâşlıdır
Bir bezginlik çökse bile üstümüze
Akşamüzerleri.

Hastalıklar arada
Tehlikeli değilse yararlı
Hasta olmamış kimse
Hiç halden anlar mı?

Biz unuturuz başka!
Ölümler arada, hatırlatır
Dünyanın malını toplasak da
Bu dünyanın sonu vardır.
Ölümler varsa arada, anılar da var
Sevdiğin miydi, geceleri
Gelir uykuları canlı, nemli sabahlara taze
Açılmış çiçekler kadar.

Zorluklar varsa arada
İnsansın!
Engellere harcanmayan güçler ne güne
Dayat ki yaşadığını anlayasın!

Aranarak yordamlarda bir ara
Yaşarsın.
Derken dürülür defter, başkasına gelir sıra
Sen aradan çıkarsın!

Dar Çağ
(1960)

DERLER

Önce saçlarla başlar herhangi bir durumda
Güzel ama uzun kumral ama kısa
Durup durup bakarlar ellerinde yelpaze
Sırtınızda çuval caddeyi geçen de siz.

Gerilerde bir yerde
Örtmüştü kar yolları örter gibi kar
Madem -- kadar üzgün var bir şey
Neler neler söylerler.

Her şey gözden başlıyor üstünüze çevrilen
İner ine derinde iğneler ince
Çıkar düze çelme çevrilir yolunuz.

Anlatmak zor
Gerilerde bir yerde
Çok oluyor.

(*Varlık*, 520, 15 Şubat 1960)

ELİ KALEM TUTMAK

Eli kalem tutuyor, işlek, yazması kolay
Bastırınca dik yazar kâğıtları yırtarak.
Tuttuğu dağlarsa çevresinde yağılar
Vurur gider kendini yakarak.

Tuttuğu ..adam sen de! Yaz-boz tahtalarında
Törpü, alışır büyüklere bakarak.
Bir gün gelir bırakırsa
Yalama yazılarda başlar yazma yitimi.

Güdük göçük yapılar yükselir çabuk
Kimi boş meydanlarda parlar saman alevi.
Kalan ne, kalkınca kayırmalar aradan,
Kuruyunca cilâsı kasap süngerlerinin?

Yansır yitik yaşamalar yalnızlığı
Çekili şifrelerde gergin gergefler üstüne.
Söyler pürtük ellerde bir stigma
Kuş tüylerinde miydi, yoksa katı kerpiç.

Uzar gelir Çin setlerinden yazı
İsli çıra, mumlar, gölgesi titrek.
Birleştirir, ayırır
Eli kalem tutmak.

(*Maya*, 5 Mayıs 1960)

YORUM KORKUSU

Gitmek geçse aklımdan
Hemen yorum
Nereye, nasıl, ne zaman
Oysa ben vazgeçtim
Uyu yorum

Demek geçse aklımdan git
Git mi yorum
Kime, neden, ne zaman
Oysa ben haddim mi
Uyu yorum.

Ne gitmek geçebilir aklımdan
Ne de git demek.
Ben eli kolu bağlı
Ağzı dili bağlı
Yaşa yorum
Sevin emi yorum.

(*Dost*, Aralık 1960)

SİNEK

Sabah sinir sallanan aynalarda tıraş olmak
Gene geç kaldıksa sofralarda çocuklar
Susuz solar çiçek.

Dinç atların kuyrukları savrulur şırak şırak
Kınkanatları kopuk, ayakları yaralı
Kakışlanır bir sinek.

(*Dost*, Mart 1959)

KUYRUK

En uzun kuyrukların en sonunda bendim
Sokakların ayazı sırtımda hurra
Bana gelmeden sıra bitti kıştı
Bir cıva baktım otuz sekiz beşti
Sonra yataklarda acaba.

Bu bir yerden ötekine yetişmeler koşmalar
Bu taşıtlar bu ekmek bu et kömür yağ
Sizin böyle âdî konularla işiniz yok
Böyle küçük geçici
Ah siz ne cici
Süzülmek bulutlarda
Acaba.

Bu kuyruklar yüzünden benim bunca kaybım
Meselâ
Hem bazı kayıplar bir bakıma kazançtır
Nitekim kuyruklarda ben hava aldım
Ya başka alanlarda
Acaba.

(*Dost*, 8 Mayıs 1958)

HESAPLAR

Hesaplar kaç gün oldu
Ve çocuklar bakarlar ne yazarlar
Bu anne, bu baba.

Çıkarırlar, toplarlar ne kaldı
Ve çocuklar bütün gün sıcaklar
Gözleri yıldızlarda kalkarlar: Attâ!
Oysa yemekten önce sürdüler kapıları
Oysa deniz kıyısı o kadar uzak ki
Ve yok yorgunluğa at, araba.

Ve çocuklar eski resimleri açarlar
Yırtık kopuk sayfalar kim bilir hangi
Moda dergisinden kalma
Şık hanımlar, beyler zarif kostümlerde
Ve çocuklar bakarlar
Bu anne, bu baba.

(*Varlık*, 533, 1 Eylül 1960)

ILIK SAAT

Dalgalı denizlerden dönüldü ya koya
Hepiniz sağsınız
Yattığınız güle oynaya--
Başlar.

Bütün gün bunu beklemişti pinekleyişi
Kış ortası yaz düşlerinde.
Bizim çocuklarımızın sayısı
Eh, var, cümlemizin--
Ve atar ağlarını (Ortaçağ sokaklarında
Seslendi ya bekçi) iner de ılık
Göl kıyısına o soğukta
İçin için dolar ağlar.

(*Varlık*, 521, 1 Mart 1960)

BAHARA GİRERKEN BALAD

Biz bütün kış hep bu baş ağrıları
Camlar açıldıkça bu sefer de dışardan
Eve gelip gidenler bilmeden çoğalttı
Hep oydu dumandı küllenen dudaklarda
Gaztecinin postacının kapılardan attığı.

Hattâ geceyarıları koltukların altı
Ve tüttükçe sindi kapalı aşlara is
Karardı ak tuzlar neden dumandı
Hattâ öksüz aşkları siz ne zaman kurtardınız
Oysa bütün varınız belki bir onlardı.

Hattâ mayıs başları kentler üstünde
Hatırlayacaksınız o azgın bulutları
Tek tük odunlar, kalıntı kömürler
Sürüp giden soğuklar, çekmeyen borulardı.

Benim gibi iseniz bilirsiniz nedir kır
Her baharda bitkinim ormanlardan
Ama gittim ne getirdim kolay mı
Evlerin arınması dumanlardan.

(*Dost*, 33, Haziran 1960)

TÖRE

Alttaki odada yaşıyor hapis
Çekindiğim düşünce.
Zorladığı kapıda sürgü bir kopsa
İşim bitik, bilirim.

Nasıl yarım kalmaz herhangi bir sevincim
Sustuğunu sandığım sırada başlarsa
Haykırmaya derinden
Alttaki.

Ben onu oraya keyfimden kitlemedim
Güçbelâ kandırdım da girdi.
Yarı sinsi bir gülüş, yaltakçı bir bakış:
--Vakti değil şimdi.

Olacak ilerde istediğin
Sonra.
Anladı, aldatılmış, şimdi
Öfkeden deli gibi orda.

Kimsenin görmediği o karanlık yerde
Ondan önce niceleri yattı
Yalvardı yakardı, derken öldü çoğu
Pek azı dayandı, bir gün ışığa çıktı.

Ben aslında hiç de cellât değilim
İster miyim can versin yaşamak özlemi hapis
Ama böyle yapmasam
Benden önce sizin töreleriniz.

(*Yeditepe*, 15, 31 Aralık 1959)

MASK MASKE

Ya ben yıllar yılı neyi taşıdım mask
Ölüm takar yüzüme sadece maske
Anlamak mı yok öyle şey
Yaşarken tanımadınızsa.

Donmuş, kopuk alçıların arasında bir yer
Sağlığında ürperirdi dokunacak ellerden
Taşbebek güzeli giysilerdir ölüm
Pırıl pırıl vitrinlerde içsiz manken.

Donarken ellerinde kıvranır mask çevrenin
Sürer ölümlere dek alçısız yüz çırpınışı
Bırakmaz kurtulsun potreller sağlam
Çocukluk betonlarda donmuş güzel çakıltaşı.

Ölüm hangi kurtuluş komedilere maske
Altım soğuk toprak, kurşun-ağır üstüm
Bu bir ölüm değilse
Ya ben yıllar yılı neyi yürüdüm.

(*Yelken*, 45, Ekim 1960)

ATLAR

Atar atar havada tutar cambaz
Bir sürü çember
Sizin de eliniz iki oysa
Bekler boşuna biri ya da bir şey
Sıkışık sıralarda yer yoksa.

Şaşkına dönersiniz hangisine önce
Seslenir yenisi biri daha yarıyken.
Teksas'ta üç at koşar dörtnala
Atlar bir kovboy üçüne birden.

Kurumlu bacalar ve her şey eski
Darılmayın ama siz galiba biraz
Yürük atlar çoktan denizi geçti.

(*Varlık*, 508, 15 Ağustos 1959)

TRAVERS

Sonraki ben mumyalarda ölümlerden sonra
Islak bölmelerde saklı
Kağşamış kapağım kaldırılırsa
Yaşadığım çağdan çarpar genze
Buruk bir arsenik kokusu.

Ben bir traversim entroverti
Gökdelen ve ehram çürük omuzlarımda
Dünyanın bütün dilleri varyantlarımla dolu
Dağbaşı raylarımda hattâ
Büyük şehir yorgunluğu.

Varım dünya kurulalı, bir suyun başındayım
Bir kuyunun dibinde, bir tezgâhın önünde
Bir geminin yanında, bir kalem elimdeyim.
Geçer gider trenler transit
Ben kendi derdimdeyim.

Geçer gider koca kompartımanlar
Ve zift üzerimde, dört yanımda vida, somun
Ağır demir raylara ben çakılı.
Geçer gider uğultusu çok tez trenlerin
Kalır makas, kalır kara somunlarda tuzu
Alnımdan düşen terin.

Kaldırmış diye belki bunca ağırlıkları
Gösterilir sonraki ben, uygarlıkların
Gösterişli müzelerinde yitik
Kat kat sargılarda bir mumya
Gibi gülünç belki
Paslı, ezik, hurda
Bir travers entroverti.

(*Dost*, 27, 1 Aralık 1959)

SU

Yaşamaya susamıştı, su, ha ya, su!
Hani yağar, kuyularda, çöllerde hani
Kızgın yorgunluğun yanı
Serin uykularda hani.

Hani var ya su!
Dinç kısraklar içer, içer çatlak topraklar
Yüksek köprüler altından engine doğru
Akar ya, bayağ su!

Hani kimi kişilerin kolayca bulduğu
Milyonluk bir kentin türlü duraklarında
Durdu baktı şakırdayan yağmura
Yoktu ama su.

Sinemalar, toplantılar, eğlence yerleri
Kristal kadehlerde kımıldarken kahkaha
Ne kadar güzelsiniz için için gözyaşları
Bollerde altın sarısı, yoktu ama su.

Gözler altında torba, dikken sarkık
Ve kışlara saklanan meyvalarda
Hiç yazlardaki tad olur mu
Göçtü en güzel yerler, çentik diş
Kim gizleyebildi losyonlar, pudra, foya
Uçtu kuşlar, düştü yaprak, soldu pembe elâ.

Ha ya, su, hani şu, bayağ su!
Ki gür
Yüksek köprülerden akar
Engine doğru.

(*Varlık*, 501, 1 Mayıs 1959)

İNCİR YAPRAKLARI

Yumuldular uğultular arasında
İncir yapraklarını artık kim düşünürdü
Sallanırken iki dalga arasında bir martı
Bu yatağa, bu koltuğa, bu kuru tahtalara
Düşmeden önce
Eksiydi eksi şimdi iki artı.

Gömüldüler dalgalar arasına
Ellerinde uzatılan ilk elma
Yüzlerinde alı al bir kızartı
Bekleyen yan yana ayrılıklardı
Perdeler inerse az daha sürerdi
Yumuldular, gözlerini yumdular.

Eksikti tamken bile, hepsi bu kadardı
Dumandı dağılır, çiçekti solardı
Uçuşurken üflenmiş şeytanarabaları
Anladılar, duruldular, doğruldular
Az önceki incir yapraklarını
Aradılar, buldular, tutundular.

(*Varlık Yıllığı*, 1960)

KADINDILAR

Kadındılar hep onlardan istendi
Ağırdı kaldırdılar
Taşlıydı, bırakılsa elleri
Düşer kalırdılar.

İtilmiş gündüzlerde
Çoğu ancak gecelerde vardılar
Çağrıldıkça geçici
Fısıltılara kandılar.

Onlar bütün yatışlardan
Biraz korku biraz umut kalkardılar
Dendi istemiyorum güçleriydi oysa
Bütün yalnız kaldılar.

İstenseydi ağrılı bir sütü
Mutlu sevinçli sağardılar
Dölsüz bir süre eğrelti yeşili
Baskın sıcaklar geldi soldular.

Kıskançtılar, onurlu
Baktılar başlar öne eğiliyor
Hırçın atların terkisinde
Yalçın dağlara kaçtılar.

(*Yeditepe*, 31, Kasım 1960)

GÜÇSÜZ DİLEK

Kim devirdi bu kalın kütükleri
Nazlı sarı başaklar toprağına?
En verimli tohumları serpmeliydi
Ömrün en güzel çağına.

Yok etmek gerekirdi yokluklar yoksulluklar
İçine düştükleri,
Belli bir yaştan sonra nasıl olsa artıyor
Hayatın güçlükleri.

Gençlerden ölümleri gizlemek gerekirdi
Ne diye zehir olsun şimdiden içtikleri!
Belli bir yaştan sonra nasıl olsa görür göz
Siyah servilikleri.

Yalnız aşk olmalıydı onların
Acı diye bildikleri,
Nasıl olsa yaşlanınca
Aşkın da hiçlikleri.

VE GÖRMEMİZ BİLMEDİĞİMİZ BİRİNİ

Bir görümlük. İlk çekimleri gibi sigaraların
İlk yudumunda bira.
Keskin vurdu bir erguvan görüntü
Batı vakti sulara.

Uçtu iki kırlangıç karşılıklı paralel
Parladı söndü bir çelik çizgi.
Karşıt yönlerde iki taşıt hızla
Kesişti, geçti.

Bir yüzdü gördüğünüz, bir gözdü
Bir gizli akım.
Size öyle geldi, bakışında:
Ben senin olaydım.

Ve çoktur batı vakti sulara
Böyle karşılaşmaları götürmeniz
Deniz dibi yosunlarında
Çürürken eski gemileriniz.

DÖNME DOLAP

Nerden niçin mi geldim
Bilmeden bir şey diyemem, ya siz?
Hem hiç önemli değil
Geldim, yer açtılar, oturdum
Girip çıkanlar vardı
Zaten ben geldiğimde.

Başka şeyler de vardı, ekmek gibi, su gibi
Gülüşler öpüşler ne bileyim hepsi
Doğrusu anlamadım bir düğün-dernek mi
Sonra da kimileri düşünceli, durgundu
Gidenler neye gitti doğrusu anlamadım
Zaten ben geldiğimde.

Bir luna-park mı bir konser bir gösteri
Bilmem pek anlamadım önüm kalabalıktı
Sıkıştığım yerde vakit çabuk geçti.
Bak dediler baktım pek bir şey göremedim
Hem her yer karanlıktı
Zaten ben geldiğimde.

Benim tek düşüncem büzüldüğüm köşede
Nasıl çekip gideceğim kalk git dediklerinde
Çünkü çıkmak sıkışık sıralardan mesele
Kalkacaklar yol vermeye bakacaklar ardımdan
Az mı söylendilerdi şuracığa ilişirken
Zaten ben geldiğimde.

(*Türk Dili*, 111, Aralık 1960)

ÖDEMEK

Kalmasın üstümüzde kimsenin hakkı
Beşse on yirmiyse yüz
Çünkü alır boyuna verir gözükerek
Yalnız kendi çıkarını düşünen yüzsüz.

Ödenmeli annelerin babaların verdiği
Evliysek çocuklara
Büyükler bağışlayınız
Onlardan artmıyorsa.

Ödenmeli aşklar ıssız dağlarda
Karlı yollar yanmalar çünkü yasak
İster kavuşma isterse ayrılık
Acılarla ödenir aşk.

Gecelerden birinde bakar bir genç sevdiği
Tüy gibi hafif kaldırınca
Sonra kurşun akşamlar
Öder yıllar boyunca.

Bir fidandı bahçenize dikili
Su olun güneş olun yatırımlar yatırın
Varsın gitsin meyvalar başka arabalarda.
Varsın ağır olsun yüklenişi yalnızlığın.

Ödenmeli ölümler önceden
Her ihtimale karşı
Bir kenara konan para
Durur daha yaşarken ödenmiş ölümler
Yaşlı ninelerin yoksul çıkınlarında.

Nice şeyler ki gelir ödemeli
Ufacık bir kırıntı altı bütün foya
İçli gülüşünüzü kendinize saklayın

Vereceksiniz
Aldanıp aldınız ya!

Her ne ki aldık ödenecektir
Buz-katı soğuklarda eğreti
Donmuş sıcak benzetmesi bir gülüş
Diz boyu kar yollarda kontra sosyal merhaba
Değil mi ki verdi.

Kat kat paçavralardan çıktı partal paralar
Bir kâğıttı âdî
Karşılıksız bir çek, bir ciro hileli
Sizi bir kumar gibi harcadılar
Bir koyan hep on aldı.

Ben derim ki insan son gününde
Bir bilânço yapabilmeli ömrüne
Büyük bankalar gibi aktif-pasif
Aldığından çoksa verdiği rahat
Gidebilir ölüme.

(*Varlık*, 511, Ekim 1959)

DAL

Nereye bıraktılarsa kalsa kaldırmasalar
Sessizlikte bir saat işlerdi yeterdi
Uzaktan uzanıp kurmasalar.

Giysiler bol ve gülünç gövde küçülürken
Kalsam geçse zaman nereye bıraktılarsa
Hiç aramasalar.

Yense bitse bana kalmasa hiç ayırmasalar
Yeşil çetin cevizler ağaç doruklarında
Bile çürür zamanla kozları
Sürse gitse hiç ayırmasalar.
Alışmışken silinmese izleri.

Ne verdiler bir dilsize hiç ayırmasalar
Bana da en azını ama aramasalar
Günden güne giysiler bol ve gülünç
Kayarken ellerden en yakın dal
Sessizce gidilse, dahi duyurmasalar.

(*Varlık*, 538, 15 Kasım 1960)

ÖLÜM VAKTİ

Kim der ölüm, gösterir de parmaklar
Almadan gider ölüm.

İnsan zengin olmalı çok kalacaksa.
Çünkü daraldıkça küçülmemiz istenir
Sonra temiz, kısa hastalıklarda–

Eskiden sandık odalarında daha bir süre
Pek göze batmadan yatılabilirdi,
Şimdi sabırsız bekleyenler varsa
Tez boşaltmak gerekir şilteleri,

Çünkü korkunçtur uzarsa.

(*Varlık*, 522, 15 Mart 1960)

Yaz Dönemi
(1963)

ÖĞRETİ

Düşen taşlar altında cam
Ya da yaprak kapılmışsa sulara--
Onlar ki bir zayıf vaktini beklerler,
Öğren!

Şimdi biraz varsan sabah veya öğlen
Bastırınca pis yağmurlu ikindi
Ardından yiteceğin kapılarda eğilmeyi
–Ama düşün neler gider senden–
Öğren!

Vurmuşsa tek başına indirdiğin
Mermerlere gölge, kendi dağlarından,
Bu senin gölgen!
Dik dur, gülümse, çünkü kısa bir süre--

Ve silinir daha sağken güneşler çekilince
Erken--
Öğren!-

ZAMAN DENEN BİR TREN

Yoktur da dudaklarda, göğüslerde bunca;
Bir çiçektir açabilir bir eli sıkarken.
Ya da kuğu şarkılı bir zarfın içinden
Gelir gizli ezgiler kuytu köşelerde.

Yoktur da damlayan mühür mumlarında
Görkemli kâğıtlara çıra alevlerinden;
Yağmurların yıkadığı durakta
Görür dalgın bakınırken.

Var mı yok mu belirsiz bir yankıdır,
En uyunmuş saatlerde duyulur da;
Hırpalanır, küçümsenir, itilir
Kalabalık ağızlı gündüz savaşlarında.

Karanlık yaylalardan aydınlık geçerken
Zaman denen bir tren;
Bakar özlem içinde bir süre
Tepelerde bir çoban.

Kınarlar, düşer önüne kargılar, kargışlar.
Bilse bile girdiği bir yasak bölge;
Yukarda ay--daha nasıl durabilir
Yıkılmış sur diplerinde?

(*Türk Dili*, 116, 1 Mayıs 1961)

ÖLÜ

Ateş denizlerinde mumdan kayıklarla
Sağlam mı tekneler aşkları geçmeye
Güç.

Biri var pencere
Pencere önlerinde ağlar duruyor
İlerde güneşte balıklar kuruyor
Dirilirdi bengisu pınarlarında yunsa
Güç.

Gider yol bir Galib’e, Yunus’a
Ama bu ne çok ölü ağlar güç.

Biri de var gecede
Saçlarından her gece kır ağlar örüyor
Ötede mum yanıyor bir şeyler dönüyor
Pervaneler ard arda ne de çabuk ölüyor
Güç.

Dirilirdi sularına bir sağlam tekne olsa
Ama bu ne çok ölü ağlar güç.

(*Türk Dili*, 135, 1 Aralık 1962)

ÇIKMAK

Bizi kimi kitaplara, mektuplara, yapılara
Çeken, kendimizden dışarı çıkmak.
Yürür kaplumbağa bir yolu sessiz
Yaprakları sonbahar, ölü park.

İşte ancak bir yerde birazcık oturmak
Ve ayrılmak çıkınca, yollar, dünya!
Siz dolaşırken gece sokaklarında
Striptiz evlerinde bir delikanlı
Sorar: Çıkalım mı? Belki aşk bu!

Bir gün bakar ilerde kendi gibi biri
Ama artık çok geç!
Işık söner, karanlık karşı kıyı
Ve dolaşır labirentte yumak.

O ki bir gözpekliği yiğit şövalyelerde
O ki dağlarda Ferhat yalınayak.
Bu çağlar kıt zamanlar bizi bize komazlar
O ki aşk, ürkmüş ceylân ve tutsak.

Açar üzgün, kumaşlar hışırtıyla yanarsa
Urban kırk mı, kırkını da çıkarmak--Çöz!
Açar göze aldın mı, tut ki açtı:
Çok kısa bir süre--başlar güz.

Dünya! Yu ellerini yalnızlık sularında.

(*Varlık*, 550, 15 Mayıs 1961)

HANGİ KAÇ

Kalsın ağır demir kapılar ardında;
Artık başka yüzler onsuz, onlarsız
Ve kalkar gideriz, gitmek unutmaksa.

Ama bir gece yarı açtığımız valizde
Büyülü bir şişede büyümüş gibi ağaç--
Kaçtı, saymıştık, azdı
Ya şimdi kaç.

O bizim gizli ıssız köprülerden attığımız
Gelmiş kendi.
Yine yanımızda gibi uzaklara
Bırakılmış bir kedi.

Bizim kaçırdığımız başkalarından
Bir arap atıyken çöllerde önce--
Ne yapsak dalların daha da eğildiği
Şimdi uzun karlıklarda bir lapon kızağı
Önünde ren geyiği

(*Türk Dili*, 121, 1 Ekim 1961)

DE

Uzak kahvelerde olacağım.
Anlatırdı geceler ağlayarak uyanırmış.
Düş ya da gerçek gördükçe--
De ağlamayacağım

Ve yanıma yalnız kitaplar alacağım.
Keser kalın yapraklar dıştaki uğultuyu
Sürse bile içte eski çağıltı
Duymaz o ben--
De duymayacağım.

Dal git yiter gibi kovuklarda dal.
İşte düşen bir yıldız parlıyor yerde
Düşebilir eğilse almaya
Bilir ben--
De almayacağım.

(*Türk Edebiyatçılar Birliği*, Yıllık 1962)

SES

Kopan çığlar altında kalanlar olduğu
Oysa görülüyordu.

Bir kadının ilerde
Bir şeyler hıçkırdığı;
Bir erkeğin, birine,
Görünmeyen birine bir şeyler seslendiği
Oysa görülüyordu.

Ama duyulmuyordu.--Ses!
Sanki ses olmayınca hiçbiri olmuyordu.

(*Değişim*, 5, 15 Mart 1962)

SOLGUN BİR GÜL DOKUNUNCA

Çoklarından düşüyor da bunca
Görmüyor gelip geçenler
Eğilip alıyorum
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya büyük şehirlerin birinde
Geziniyor kalabalık duraklarda
Ya yurdun uzak bir yerinde
Kahve, otel köşesinde
Nereye gitse bu akşam vakti
Ellerini ceplerine sokuyor
Sigaralar, kâğıtlar
Arasından kayıyor usulca
Eğilip alıyorum, kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ya da yalnız bir kızın
Sildiği dudak boyasında
Eşiğinde yine yorgun gecenin
Başını yastıklara koyunca.

Kimi de gün ortası yanıma sokuluyor
En çok güz ayları ve yağmur yağınca
Alçalır ya bir bulut, o hüzün bulutunda.
Uzanıp alıyorum, kimse olmuyor
Solgun bir gül oluyor dokununca.

Ellerde, dudaklarda, ıssız yazılarda
Akşamlara gerili ağlara takılıyor
Yaralı hayvanlar gibi soluyor
Bunalıyor, kaçıp gitmek istiyor
Yollar, ya da anılar boyunca.

Alıp alıp geliyorum, uyumuyor bütün gece

Kımıldıyor karanlıkta, ne zaman dokunsam
Solgun bir gül oluyor dokununca.

(*Varlık*, 565, 1 Ocak 1962)

NİLÜFER

Ben oraya koymuştum, almışlar,
Arasına sıkışık saatlerin.
Çıkarır bakardım kimseler yokken;
Beni bana gösterecek aynamdı, almışlar.

Kışken ilkyaz, sularımda açardı;
Buzlu dağlar gerisine kaçıracak ne vardı?
Eski defterlerde sararmış yaprak.
Beni bana gösterecek anlamdı, almışlar.

Bir ışıktı yanardı yalnız gecelerde;
Akşam, çiçekler uykuya yattı,
Sardı karşı kıyıları karanlık--
Beni bana gösterecek lambamdı, almışlar.

(*Varlık*, 571, 1 Nisan 1962)

KEMİK

Ve siner tavanlara bir iç yağı kokusu
Sessizce söndürülen mumlardan
Ve insanlar gömerler sağa sola bakınıp
Çok acele bir şeyi görmeden kimsecikler
Ve sonra koşarlar upuzun bulvarlardan.

Ve eksilir bir koyun geceye davarlardan
Ve insanlar geçerler sağa sola bakınıp
Çok acele bir şeyi ölmeden bir kez daha
Sonra yalnızlıklarda otururlar yalarlar
Çok eski bir kemiği çıkarıp duvarlardan.

(*Varlık*, 566, 15 Ocak 1962)

ABDAL

Yürür asfalt ovalarda abdal.
Vitrinlerin düşen kepenklerinde
Hep hüzün çeşmeleri: lambalar.

Yüzer gibi önce bir tulum yavaşça
Yanaşır kıyımıza eski diclelerden
Ve fırlar ilk bedevî, dalar çadırımıza.

Nerde bu leylâ, aslı nerde?
Çıkartmalar, yağma ve leylâ!
Vurur ferhat dağlarına abdal--
Bir fener olacak ilerde bir yerde.

Sığ sulara dönen yorgun gemiler
Yangın ve tütün içinde arar da
Görmez geçer sönmüş eski feneri–
Bir ses çınlar karanlıkta: Kayalar

Ateşin daha yeni bulunduğu çağlarda
Yine böyle yanardı bu lambalar,
Sonra asfalt ovalarda
Akan seller ve abdal.

(*Türk Dili*, 129, 1 Haziran 1962)

İÇERDE

Dışarıyı dinleme, içerdeyim
Kımıldayan perdenin şimdi az berisinde.
İnsan kimi geceler niçin uğrar dışarı?
Bir gerçeğin içinde kendini dinlediyse.

Yaşlanmak, o her şeyin biraz biraz yettiği
Anılar yerini tutuyor.
Ben bu oyunu küçükken de görmüştüm:
Çoklarını kovalıyor, birini tutuyor.

Yaşlanmak, bir korkunun hep uzağa ittiği--
İçerdeyim.
Yangın duvarlarının yıkıldığı geceler
Ama nasıl geleyim?

İnsan kimi gemileri ne de çabuk unutuyor
Binmiştik sözde,
Bir çocukluk yatıyor
Battığı yerde.

Sağım solum doldu. Zil çaldı. Bu kaçıncı?
Bir telâştı geçti, oturdu hepsi.

LİMİT

Çoğu sıkıntıdandı, düşmemiz
Bir silindir dümdüz etsin diyeydi
Dostluklara, sevgilere, sokaklara--
Sonunda belki...

Saçlar, aynalar--ama işte hepsi
Geriledi, çekildi. Düşmemiz
Bırakılsaydı yay
İşten bile değildi.

Döner kasnak boşa, kaslar eridi;
Yaşamanın tek anlamı çelişme.
Aranır dalgın kâğıtlarda
Evvelce var idi.

Ya biz böyle nelerden kaçarız
Çalarlar da kapımızı.
Ama sıfır çarpı yalnızlık
Toplasalar hepimizi.

(*Varlık*, 572, 15 Nisan 1962)

Divançe
(1965)

DAKTİLO

Bana pek sert vurmuşlar bir yerlerim ağrıyor
Ya günboyu bastıran bir uyku
Sevincin sesi çıkmıyor.

Evlerinin önü çeşme, sularım alınıyor
Bu çok tuzlu çöreği hangi kalpsiz yedirdi
Bağrım fena yanıyor.

Kimlerin elinde, herkes benden biliyor
Ne hoyrat kullanmışlar
Sevincin sesi çıkmıyor.

(*Yeni Dergi*, 6 Mart 1965)

RİNG

Bir kişi ringde
Boğuşur yokken karşıda kimse.

Bizi hep erdemlere ittiler
Döktüler tarlamıza mayın.
Kaçırdılar yangında mal ve kaçak
Yıkılan dünyalar bizcileyin.

O neydi cepleri
Ben ben diye diye paralar.
Cıvıl cıvıl caddelerinden biri
Kentin, bankalar.

Geçti. Gece:
Ger bu saat bu caddede olsalar
Issız ve karanlık görüp görecekleri.

İttilerdi, indi gece, el ayak çekildi
Ve onlar vardılar
Hangi yoldan anlatsam ki?

Bir kişi ringde
Boğuşur çokgen karşıda kimse.

(*Türk Dili* 141, 1 Haziran 1963)

KORKU ÇİÇEKLERİ

Ne peygamber, ne de çan çiçekleri
Ne de buhûrumeryem;
Hep korku çiçekleri
Oldu saksılarımızı süsleyen.

Ürkek bezgin baktığımız göklerden
Yarınlara güvendi umduğumuz.
Çocuklar, evler ve ekmek...
Ama mutlu muyuz?

Zehirli, yeşerirse toprakta
Bir tohum, içtiği baldıranlardan
Açar korku çiçekleri, yozlaşmış tür.
Yeni aşı ister, budamak ister
Bizden geçmiştir.

Vardığımız her çizgi bir duvar kesildi
Kaygan küfler aşamayınca.
Ve ne olur bilirsin
Ve güzeldir dünya...
Yaşamayınca!..

(*Varlık*, 562, 15 Kasım 1961)

PANİK

Artık ıssız kırları bıraktı Pan;
Şimdi birçok ülkelerin milyonluk kentlerinde
Asfaltlarda, betonlarda dolaşıyor
Kızgın, uzun yazların öğlen saatlerinde.

Blok apartmanların şahane katlarından
En çalımlı taşıtlara atlıyor.
Devcileyin arkalar, koskoca bankalardan
Yanında yardakçılar, yaşıyor.

Sessiz dilsiz kimseleri kestiriyor gözüne,
Dişlilerden kaçıyor.
Fabrikada duvarları sağır kale kapıları
Yılgın yorgun adamlar, bezgin ürkek kadınlar...
Çullanıyor onların az ekmek sevincine.

Değil yalnız yazların kızgın sıcaklarında
Hemen her gün, hele büyük kentlerde
Bulvarları tarıyor, hain gülüşleri sessiz.
Pan'la karşı karşıya, gözleri kararıyor
Katı cıvık asfaltta yalınayak bir işsiz.

Yoksullar açlar hastalar sürünürken
Kentlerin göbeğinde, kuytu köşelerinde;
Hıncını alamamış sanki insanlardan
Uygarlığı zalim, daha da azıtıyor
Atom bombalarında, uzay füzelerinde.

Yarınlar? Gizli kara gazte haberlerinde
O varsa ekmeklerde, sularda ağulu
Hattâ çocuk yüzlerine düşmüşse gölgesi,
Keser bizim gibiler yarınlardan umudu.

Renklerde, emeklerde, ırklarda...

Yahudiler, işçiler, Zenciler... Pan!
Şu dünyada insanca yaşamak da yoksa
Ne kalıyor geriye, yüzyıllardan?

(*Varlık*, 584, 15 Ekim 1962)

SERGİ İZLENİMLERİ

Ağlar lake duvarlarda gri bir grizu
Ve irin yeşili bir trahom.
Gelir en lüks çiçekçiden çiçekler,
Asılı çocuksa çullar içinde
--Açıldı, geldiler.

Onlar çarmıhlarında birer İsa idiler:
Çivi yaralarından sızarken mavi kan
Ellerde tuzlu badem, dudaklarda içki, teyp
Rimel, ruj, floresan
Başlarını yavaşça biraz daha eğdiler.

Biz hep böyle okuduk en acıklı yazıları
Perlon ve astragan...
İçkili, yarım göz ve ikindi vakti
Sonra gösteri bitti, konfora koştuk
Onlarsa en lüks kâğıtlara geçti.

(*Varlık*, 559, 1 Ekim 1961)

KORKU

Tanrı onları dört gözden ayırmasın
Hiçbiri anne baba yokluğu bilmesin.

Büyükler gidince çocuklar küçükse onlar da ölmeli
Çünkü kendi evlerinden gayrı evler el evleri
Hele o kış ayları korkulu akşamüzerleri.

Bizler ki büyükken bu kadar yalnızız da
Ya onlar küçücük kalırsa ardımızda?

Hem onlar geç büyürler, sonra ne güç büyürler
Daha yavru dünyanın farkında değiller
Üşümüş soğuklarda yatağımıza gelirler.

Bizler ki büyükken bu kadar yılmışız da
Ya onlar küçücük kalırsa ardımızda?

(*Varlık*, 583, 1 Ekim 1962)

KIŞ FİLESİ

Şey unutma yaz bir yana gelirken
Et, peynir ve portakal
Bu park ne kadar kısa az yeşillik
Aceleci ayaklar.

Köyleri ama hangi köyleri--
Bu park ne kadar kısa bodur saksılarda
Sıkışık evlerin zavallı idili
Ey yitik Arkadya!

Bu gemi ne postası--güzel, güle güle!
Bir adam kim tozlu sokaklara bakar--
Ben oldum olası uyakları severim
Et, peynir ve portakal.

(*Yeni Dergi*, 9 Haziran 1965)

DİVAN

Ne fena yazmışlar bir denizi uzun
Evet ama bir de bizden geçmeli
Yoksa hâlâ çeken nedir bilinmez
İnce bellere doğru devrilen trenleri.

Aşkın bir yolu vardır değişir dağlar
Ozanlar o yoldan yürümeli elleyin
Düşer ayaklarına yere vurduğu vardır
Ozanlar o içkiden içmeli güzelleyin.

Yükler çözülür konak yerlerinde
Başlar yangın alevleri ansızın
Yeni güller açar aynı külde
Köpükleri değişmez denizin.

Korkmuş da bunlardan fena uçuklamışsa
Biri çok önceleri görmüş de bizi uzun
Şimdi o kapılara pek erken yetişenler
Bu uçanlar ne kuşları yazın.

(*Dönem*, 5 Şubat 1964)

DOĞA

Gün söndü karanlık ışığa çıkıyorum
Ölmüşlerin duası doğadaki fısıltı:
Vururken yollarına uzak uzak uzak kır
Gizli bir iç çekiştir.
Geç kaldım ama oldu bir kere
Un görmemiş eleğim neyse dala asıldı
Hem insan her yaşta biraz gecikebilir.

Bitkilerin, böceklerin, suların ezgisine
Kanan kalbim artık o kalp değildir.
İki lambam vardı ya, bir ölü gözü yeter:
Lambaların birini bir aşkta yaktım idi,
Farların ötekini yavaşça kısıyorum.
Ey aydınlık sürenler, belli değil, kaçınız...
Size çok kızıyorum.

(*Dönem*, 2, Kasım 1963)

İNDİRGEMEK

Çevre daralmalı uzak
Lardan el çekmeli.
Azaldıkça güzel birden
Bire kesilmeli.

Eski posta tatarlarının atlarında
Vardı geldi gazeller ağıtlar
Sonradan çıkardım, çoğunu yer gizledi.

Uzayıp gitmelerden... gecikmiş giyotin!
Biz buraya saat kaçta gelmiştik
Karanlık hâlâ çökmedi.

(*Yeni Dergi*, 6, Mart 1965)

HAVA

Bacadan tüten duman havaya karışıyor
Yalnız fena yoruldum demin seni düşündüm.

Şimdi aşkla ilerde çok gençler top oynuyor
Öylesine dalmışlar anneleri çağırsa
Gelin, yemek yiyoruz... bozulacak hepsi.

Koşar çok zaman daha göğüslemek için ipi
Kiminle yarışıyor demin seni düşündüm.

(*Yapraklar*, 5 Aralık 1964)

AY DOĞAR KAHVE

Baktıkça bana gözleri
Bir şeyi gösteriyor, neyimdir?
Uzayan sarılık hep gideriz de
Dostlukların kanı belki biraz benzimize
Ve sıkıntı, sadık köpeğimdir.

De gittin uzaklara
Başladı ekzotik
Ve bütün bir Gırnata
Ve bütün bir Gotik.

De gördün Haiti
Ya da Santa Cruz
Ah ey değişmez durum
Dökülüyoruz.

Pencerenin önü söğüt
Ay doğma vakti
Gelgitinde kahvenin
Bir titrek yankı.

AÇIK

Geceleri korkulu yollara gittiniz mi
Biz çok şeyi vakit yok pek kısa geçiyoruz
Limanda bilinen gemiler oysa açıklardadır
Kullanırız bir sözü ama hangi anlamda?

İnsan duyar bir yerde birdenbire uyanıp
Bir elin bir ışığı neden söndürdüğünü
Yandaki odalarda her zaman hasta vardır
Sağır duvarlarda eski inilti
Şiirlere üşenmemiz bir yerde iyidir
Hiç işittiniz miydi?

Bir top çizer havada, uzunca bir eğri
Ayağına, belki kader, geçmiş gün, bir kadının
Düşer bir karanfil... (neyse kısa keselim)
Soğurken bir ölü, çok ince bir eli
Tutup ısıttınız mı?

Aşınmış tahtaları kim yeniler gelince
Döner azdan başımız, sonra uzar ıssız kır
Bir bizdik san sen, oysa gelir hep biri
Kurar yeni barınak kullanıp aynı taşları
Yani ne mi diyorum, çok kurak tarla
Çünkü asıl şiirler bekler bazı yaşları.

(*Türk Dili*, 156, Eylül 1964)

SİYAH BEYAZ

Orda pek az geride çokluk belli olmuyor
Gizli toprak da yok ki götürüp gömesin
Var işte var aldanış bilmezden geldiğin sağ
Öyle yoksun kalmış ki artık neyi veresin?

Ah ey hemen ilerde ellerinde gün dalı
Gülüşerek geçenler, karanlığa sığınmış
Gözlerinde doğmayacak bir güneşin özlemi
Bu belki de yaşadığı zamandan
Ama nasıl söylemeli kan biraz.

Gördükçe akları parlar birden öfke
Yalnız ben neden böyle sonra günlerce morfin
Gibi uyuşuktur kim suçlu bir zaman
Sen ben biraz din biraz.

(*Varlık*, 630, 15 Eylül 1964)

APARTMAN

Aydınlık karanlıkta şimdi daha belirgin
Yabancı bakışlara bir şey söylemeyen resim.

Benim onlardan gizli gittiğim yerler iyice
Ama neden hep üstüme çevrilir
Hele yorgun saatlerde eski tabanca.

Ne zaman çıktığım sokaklara dalsam
Uyur pis çaputlarda bir çocuk
Zehir gibi bakar bazı kadınlar.

Aşağıda taş--ben bunu istemedim
Düşer gibi en üst kattan yere cam.

(*Yeni Dergi*, 6 Mart 1965)

KUŞ

Kuş girer ne yapar ne yapar
Ocakta bir ateş.
Ya su olsa su olsa kimden yana mı akar
Su idi su idi soyundu önünüzde
Bütün yapraklarından, ateşin külleri ya
Küller gül oldular, şimdi mezarda açar.

Kuş sorar ya mezar çok uzakta mezarlar
Baksanıza bir çevre yanınıza
Eski kitaplar yazar
Karanlıkta bir ışık düşüyor alnınıza.

Bir ıssız adadır adada adam
Ne yapar ne yapar adanın çevre yanı
Bir uçsuz denizse ve yoksa kimse
Eğmiş de başını ne yapar ne yapar--
Çöktüğü toprağa düşen biraz gölgede
Üstüne titrediği bir nazlı çiçek açar.

Kuş uçar uçarken a benim bahtıyarım
Uyu sabahlara kadar.

(*Yeni Dergi*, 9 Haziran 1965)

KÖŞEBENT

Bir yüzümü aldı gitti ustura
Çekin şu lambanızı karanlıkta kalayım.
Bir yanım sûr, bir yanım
Ki sert taşlar oyulur.

İçki yalnızlıklarda uzun konuşmalardır
Biri varsa susmak.
O ağır kapakları hangi şarap kaldırır,
Hiç sanmıyorum.

Benzeri yüzyıllarda seslenmeler var duy!
Yarı yüzümün acısı Hayyam ve Fuzuli
Aşkın gözyaşları mı, gördüktü gençken
Çok kötü bir filimdir.

En yakınımızla bile öyle uzak ki ara
Hangi gemi götürür?
Bir tepeden koca kent
Minnacık bir kutudur.

(*Yeni Dergi*, 6 Mart 1965)

İki Başına Yürümek
(1968)

YERSİZ

Güneş yüze vuruyor kendini az geri çek
Masa uzakta kaldı masayı az geri çek.
Ağaçların yangını güneş daha da kaydı
Bir başka yana gitsek bu sularda susuz
Bütün masalar dolu masayı az geri çek.

Yapraklar yorgun kuşlar eğdiler başlarını
Artık hiç yer kalmadı nereye kaçtı eller
Yüz nereye kaçacak duvarı az geri çek.

(*Yeni Dergi*, 16 Ocak 1966)

BİR MENDİLDE YAŞLARI

Bir pala ellerimde
Görmediğim gövdeler biçiliyor
Durun ellerim durun söz geçiremiyorum
Hepsi yere serildi yol açıp geçemiyorum.

Benim kaçırdıklarım körebe oyununda
Kayıp giden bir şeylere değmişti
Kimseler yok kim siler bir mendilde yaşları
Gözümü açamıyorum.

Kaçar, yere serili
Onlar beni görüyor ağlıyor gülüyorlar
Hepsi hayal belki
Karanlık seçemiyorum.

(*Yeni Dergi*, 16 Ocak 1966)

KAKNUS

Bu çocuk bu ipe böyle ne geçiriyor
Bir bir daha bir daha bir eli korkulukta
Başka elde bir eli bir köprüyü geçiyor
Durmadan bir zifiri içime çekiyorum

Bu şu o ve çocuklar bir vakti geçiriyorum
Bir yazıyı yavaşça önümde söküyorlar
İplere sırça ince boncuklar takıyorlar
Kopunca kırılınca düşünce
İçimi çekiyorum.

Bir yol ben sonra onlar geçiyor
Kanatlar--tutuşuyor karanlık
Güle güle geride
Küller kuştan artık.

(*Yeni Dergi*, 20, Mayıs 1966)

ALIRSIZ

Alırsız satarsız bu ne alışverişi?
Parçalardı bilmezdi parçaları
Tutturur bir leş tirirler.

Sağında solunda boşluklar olan
Yuvarlak ya da yumurta biçimi
Kapları sevsem de yer az kaplar
Birleşmek yoksa bitiş
tirirler.

Buna benzer bir müzik terimi hatırlıyorum.
Çok canlı ve ritmik idi hatırlıyorum.
Takvimde şubatsa neden samanyolları
Temmuzdan bir geceyi takvimde şubat diye
Çok tenha caddelere ge
tirirler?

Bizi burda fazla--gö
türürler.

(*Yeni Dergi*, 16, Ocak 1966)

NİŞADIR

Gelgeç konuşmalara bir çocuğu savunmak
Ben hep hastanelere gidiyorum yokken
Belki bir gün gelirse alışmış olmak.

Eller hangi biçimi verdiyse oradayız
Alçılar, çimentolar... kardılardı hamuru.
Pusuda kemerlerden yine o çıkar da
Çalmaya bir şeyi tetikte
Biz önce davranalım yıkılırken.

Her tepki bir direnme ve değişmez yolunda
Kopar lehim, uçup gider nişadır.

(*Yeni Dergi*, 23, Ağustos 1966)

GİZ

Parlayarak gözleri yaklaşırlar
Geçse ellerine diderler tiftik.

Karanlıksa, dizilmişse ve kap kacaksa
Dolaşır ayaklara kutular
Bir sürü örtü kılıf ve hep korkulacaksa
Çekilen bir iskemle bir kötürüm olarak
Getirmişler, bırakmışlar ve gitmişlerse
Kim açıkça söyler bilerek bilmeyerek
Sana, bana ve ona ettiği kötülüğü--
Taş taş uzaklaş kuyulara gidiyor.

Titrek mumlar dibinde birikmiş gölgeleriz
Yüzler, eşya ve kaplar bir görünüm olarak
Karşımızda değişmez bir ufuk adına
Kim, neyi ne kadar tanır karanlığında--
Taş taş uzaklaş hepsi yola gidiyor.

(*Yeni Dergi*, 20, Mayıs 1966)

YATAK

Bir yerde her şey Pompei'nin son günleri--
Nasıl dökülmüşse lav öyleyiz üstümüze,
Bir elbise mi ki çıkar at eskileri.

Epeyce de uzaklarda--geriler
Düşünür: Kim bunlar, geldiler, aldılar
Eski benim çul giysilerimi
Gene çul giydirdiler.

Uyumak uzun bir süre, serdikleri döşekte
Çok başka görünmüştü--
Oysa hep aynı şilte.

Bir zaman belki güzel, değişen bir model--
Yeniler derken eski vitrinleri, çocukluk...
Ne kadar çevirseler yüzünü
Geriler.

(*Yeni Dergi*, 29, Şubat 1967)

İKİ BAŞINA YÜRÜMEK

En uzak hücrelere--dehlizlerde yürür
Sağ sol duruk su ve Mısır mumyaları
O derin sessizliği şimdi anlıyoruz.

Korkunç unutmam düştüm ayaklarına
Ama ne zamandı nasıl hatırlamıyorum
En keskin saatinde caddenin
Geçer gibi trafik ve sert fren.

Beklenseydi zamanla kendine gelirdi
Biri hafif dokundu kaydı ayak kaydırak
Kurşun-katı bir ses: Düştü şakıyan kuş.

Nemli bodrumlarında batık meyhanenin
Çok kısa bir dinlenme kampı
Eski Mısır, Züleyha, Nefretet
Gelenler var, durmayınız!

Uyurgezer o yolu iki başına yürüdü
Biri ay ay boşluk ve düştü, öbürü
Susanlara hiçbir şey sormayınız.

(*Yeni Dergi*, 23, Ağustos 1966)

ÇIKAR ÇIKMAZ / DA

Aldatıcı görüntüler yüksek kulelerde
İp ya da saç merdiven--elleri
Kesilir, bir şey değil, çıkar: çıkmaz / da
Hangi kapıyı açsa ondan önce ordalar
Düştüğü taş, düşen taş, eski taş.

Bir onuru korumak başka nasıl olurdu
Kalır bir şeylerimiz bir kişide / yakınsa /
(Sevdiği birine ne kadar benziyordu)
Bilmez geri kalanlar--sevindi birkaç kişi / de
(Eğri çizgiler yorumu).

Neden önce boğulmuşlar bu kadar uzaklarda
Bir daha boğulurlar
Gelir görünce birden kabaran denizi
Bu sular / da neden düşerler üstümüze
Biz bile unutmuşken kendi hikâyemizi.

(*Yeni Dergi*, 29, Şubat 1967)

KÖSELE

Bir ayağım tahta takırtılarım
Benden önce boşaltıyor çevremi
Bir çocuğu bırakır gibi bir ormanda.

Çok şeylerdi vardı
Hiçbiri koyduğumuz yerde durmuyorsa
Artık yakın demektir.

Yaşamak istiyorsak şimdiden inmeli
Yıllarca sonramızı meselâ--
Az daha yalnızlığa--onu da kaldırmalı
Gözde bir oyuğun üstünde kösele.

(*Yeni Dergi*, 33, Haziran 1967)

KARŞILAR

Güliver'in gözleridir geziler
Güne bakar.
Yükseklerde kınamak--bir gün gelince başa
Derin, tehlikeli ve dar.

Tutar yalnızlığı, kaybolur ortalardan
Emme basma tulumbasında kentin
Bir masa, bardaklar, ses / sizlik
Akar musluklarından bir evin.

Kuyulara düşer ya ay arada
Çeker içi çiçek döken bir dalı,
Ben / sizlik
Yaklaşır karanlık karşılar.

(*Yeni Dergi*, 34, Temmuz 1967)

PERİSKOP

Birçok zaman karanlıkta yarasa
Adı biraz dolaşıp gelirim
Çıkınca yol uzar uzaklıklara.

Bir denizci eski göğe yeni flamalar asar
Ölüm yürüyüşleri hep toplu mu olacak
Kimisi de ayrılır, çeker gider bir yana.

Bir duyarga kımıldar, görür uzaktakini
Aa, tıpkı ben--periskop
Sonra da bana karşı.

Arkamda dünya fonu--füzen
Ellerim korkularda
İnce çizgilerle çiz!

İnsan bir daldı mıydı bölünmek--
Kalır bir yerlerimiz sularda
Sözde biraz dolaşıp geliriz.

(*Yeni Dergi*, 36, Eylül 1967)

ETER

Bitti kanunları kentin
Sınır kolay sevinmeler bir kır gazinosunda
Şimdi bir şey değil de, asıl zaman geçince
O, o mudur?

Yorgun konuşmalarda kapalı
Duyulur yitikler
Karşısında bir kaçak
Gülümser dalgın.

Tozlu çerçevesinden bir resim
Nasıl gelmiş buraya bilinmez
Neyi nerde, ne zaman bırakmak gerektiği
Açıkta.

Güler çocuk bütün kapanmalara
Çevremde çevirdiği çember
Dengesinde bir düşün--
Ve ne çabuk uçar gider bir eter.

(*Yeni Dergi*, 39, Aralık 1967)

KÖR HAT

Buzlar önce bardaklarda eriyor
Sonra dudaklarda biraz kaypak
Isı gene düştü
Geceydi--üşüyerek uyanmak

Yaklaşınca bir yakın başkasıyla olan
Geliyor özlemlerde akla
Erken saatlerinde sabahın park--
İnsanın her zaman bir anlayanı olsa.

İçlerinde hiçbir yük büyüklenenler
Bencil camında aldanışın
Çekildi kör hatta gecede boş trenler
Geçiyor tünellerden dolu katarı aşkın.

Ilık soluklardı ne çabuk gökte
İbikus turnaları
Isı gene düştü, yakın bir yerde
Hemen de kar mı?

(*Yeni Dergi*, 39, Aralık 1967)

YARALAR

Biz ki bu yolda kır çiçeklerine ser--
Küçükserler bırakırız.
Besler besinlerim üzüntü
Yıllarca yokuşları--birden parlar atlarımız.

İrin gene bir yol akar, iner yere bilirim.
Islak kutularda kibritler nasıl yanar
Kurumuştu boynumda köstebek yuvalarından
Çamur--bir gün de bu yaralar.

Bitişleri düşünmekten başlatabildik mi
İlk bölümü hemen ölüm kitaplar getirdim
Düşer sular bir yardan--bir gün de bu yaralar
İyi ki yoksunuz, şimdi çok çirkinim.

(*Yeni Dergi*, 42, Mart 1968)

YATIR

Bizi ancak caddeler--yıkar bencilliğimizi
Değil mi ki gecede ev ev
Ve içerlek çizgiler yaşamak
Ve boyuna hatırlatmak kendimizi.

Görür, yazar, çekilir bir ayın
Gelgitlerde yönetmesi denizi--
Susar, bekler ve tekrar
Ve boyuna hatırlatmak kendimizi.

Bu yatırım, sonunda yatır
Sonra onlar hatırlatırlar bizi.

(*Yeni Dergi*, 39, Aralık 1967)

DUVAR

Bir duvara hızla çarpılmış dağılmış
Kendini toplamadan bir yere gidemez--
Çok şeylerin geç farkına varıldı.

Ne zaman nerede olacağım belli
Avunmak ilimdir fakat uzak--
Yıpranır ceplerimde tren tarifeleri.

Biz hepimiz acıma adalarına sürgün:
Bir bölüğü ömrün, harcanır nasıl olsa
Gidelim gitmeyelim, alaylarda.

(*Yeni Dergi*, 43, Nisan 1968)

KAÇILIR YAŞLILARDAN

Akıyordu don saplandı kızak
Kuyu ağzında siz ve sallanır sarkaç
Öğretir korkuyu gelen ses yaşlılardan.

Küçülen daire dar ürkmüş yarın da siz
Ellerinde midir acırsınız bırakmış uykuları
Yaklaşıyorsa gölge kaçılır yaşlılardan.

(*Yeni Dergi*, 42, Mart 1968)

LİMAN

Güçlü fırtınalarda direkleri kırılmış
Gemiler bize sığınır--bulduk sanırız.

Görmezler. Varsa yoksa uzaklar
Onarırız. Giderler, kalırız.

Sonra gecelerde: Bu son olsun, son
Gönderme--Engine yalvarırız.

Sonra büyür daha da
Korkunç yalnızlığımız.

(*Yeni Dergi*, 43, Nisan 1968)

En / Cam
(1970)

YAZI

Ve şairler boyuna kimlere yazarlar?
Yıkılmış köprülerin başında
Ürkmüş boşluktan biri inliyorsa
Ve şairler onlara geldimlere yazarlar.

(*Yeni Dergi*, 61, Ekim 1969)

BİR YANGINDA EN ÖNCE

Altında yol, uzun yol
Biter cıva buharlı lambalarda
Kuytu hendeğe düşer
Rahat mıydık her zaman biri vardı.

O orda dururken
Açılmış sana derdim dokunma!
Öğretirler çok geç
Bir yangında en önce neler kurtarılmalı.

Yakıştırmak bir sıfatı kolayca
Ve onlar çok vakit
Alırlar isterler ve yalnız kendileri--
Özlüyoruz geçiyor yoksa dayanılmazdı.

Ardından maskenin yüz--görümlüğü?
Biz bütün çizgilerde bu olmasaydı da
Öteki--yollarım dı vardı
Neyi değiştiriyor geçmişte kalmaları?

Sonra önce benimsemiş gibi görünürken
İter geri beden yeni kalbi
Artık beni o eski hüzünler bile
Oysa daha bir süre yaşayabilirdi

(*Yeni Dergi*, 47, Ağustos 1968)

OTEL

İki de sessizlikse bir şeyler olmalı.
Sargılardan sızan irin sargılar
Çocukluğun sağlık raporlarında
Gelir bütün korkular sargılardan
Ey katsayılarda sıcaklardan yakınan
Temmuzsa aynı şey bir şeyler olmalı.

Seslenirler karanlık buraya kadar
Bilmediği bir yerde iner trenden
Yanında biri--iki üç parça eşya
Kimlik belgeleri--pek sormuyorlar
Orta halli bir otel.

Geldiler. Yalnız uzaklarda yeni
Bir gün doğar geceki karanlıklar üstüne
Ha evet otelde o hazır ölümlere
Herkesin kendini bir başka öldürmesi
Daima daha mutlu kalanlar.

Uzak yolda az sonra dağılmak
Bir şeyler olmalı o kadar ses içinde
Ormanda izinizi kaybettirmek kolay
Sessizce inersiniz merdivenlerden sokak
Ve kalır o yukarda özlemini çektiği
Odada bir başına sizi hep var sanarak.

Tek baskıydı kaç tane unuttunuz şimdi.

(*Yeni Dergi*, 47, Ağustos 1968)

ONLARDA

Birazdı vardı çok denendi
Geldiler almaya diyebiliyor musunuz
Geç bile kaldı.

Onların meclisinde hep birini düşlerim.
Ayrı içimde / kinden vurduğum dışa
Yüzlere karşı--
Karşılarında mıyım?

Yaşın yaşın--o ses! Boyuna aynı içit!
Bir / kendi'yi iki olurak bırakarak
Değişmez fincanla tutulur gelenlere
Bir bakıma yaşamak, görücülere çıkarak.

Uzak / da kalanlar bir yerde kesilmeleri!
Hangi pınar (yollara bakıyorum kansız)
Aldattı seni Nergis?

Neyi kurtarır kaçarken
Sular / da bulanık küçük zaman balıkları
Ondalığım onlarda--belki biraz ağlar
Yüzlere karşı bir şeyler yapmalı!

(*Yeni Dergi*, 55, Nisan 1969)

HUNİ

Birden gitmeyi düşünmek
Atarak ortaya boyuna bön bir beni
Nasıl da konuşurlar farkına varmadan.

Engeller uzakları yakınlar
Kaçıncı kopyalarda tükenmez
Tanımlar bir modeli küskün--
Kalpten gitmeyi düşünmek.

Merkezkaç bir güçle savrulurlar
Bir burgaç huniye çekerken bizi
Sıçrayan kıvılcım--öptüğümüz yanıklar
Sevdirir daha da hurda mangalımızı.

(*Yeni Dergi*, 57, Haziran 1969)

KUNDUZ

Ben o lambaları boşa yanan caddelerden
Geçen tek kişi--asılmışlar
Kendimizi gösterme yolları.

Setlerinden bakar sularda kunduz
Kırılır dönmeyi gör dar bir yer
Girdiniz çıkması zor.

Omzunuza bir yerden sızmış zehirli sıvı
Satır satır ileriler bir kolda
Kurtarmak ötekini--uzun
Atlayınca bir şeyler ölüyor.

O ateşler içinde tam sular akarken
Bir suyun eksikliği, bahar kesikliği
Anlatınca bir şeyler ölüyor
Bir şeyleri biraz / da uzaktan görmeli!

(*Yeni Dergi*, 57, Haziran 1969)

KÖPRÜNÜN AYAKLARI

Biri bir şeyler anlatır
Fısıltı sesleri.
Gezinir kollayış
Tetikte gözleri.

Biri bir şeyler uzatır
Gibidir tel örgü deliğinden,
Yaklaşır yasak hatırlatır
Daha değmeden elleri.

Ve görüşme bu kadar
Ve yalnız akşam / üzerleri

(*Yeni Dergi*, 57, Haziran 1969)

NEDEN / SİZ

Birkaç adım kala gene
Vurur yüze içerden
Durur yoklar.

Gidip bir kapıya kadar sıkıntılı
Yerde kımıldayan bir bohça
Görüvermeleriniz
Yaşar bir şeyler içinde.

Yazılı niçin bırakıldığı
İlişik kâğıtta
(Var mıydı öyle bir şey, var mıydı bohça?)

Sargılarda tedirgin
Bir size seslen ses--neden / siz
Ve çalmadan bir zili saygı mıdır
Geri dönmeleriniz?

(*Yeni Dergi*, 57, Haziran 1969)

ÖLÜ ÖRGÜ

Ayrı baş çekerler ayrı gider benler--
Kollar gibi tepelerden bir kervanı celâlî
O neremdir çullanır türlü nedenlerle
Yukarda L biçimi--aşağısı aydınlık
Ah nasıl önlemeli?

O neremdir âsî türlü çekmelerden
Boşluğa karşı
Sonra neyimdir onlar çığlıklarda koşarlar
Bu taşlara ne zaman benden ayrı düştü
Gövdemin gövdeleri--aydınlık yukarısı.

Gayrı yerlerde miyim üzerimde örtü
Koptu eklemlerinden
Özlediği belki de ben biçimi bir yerdi
Örülse yeniden
Sökülüp örgü.

(*Yeni Dergi*, 59, Ağustos 1969)

KÜSKÜN YOLCUNUN TÜRKÜSÜ

Uzun yürümelerden
Sonra bitkin düşerek
Bu bir çocuk oyunu:
Ben seni çektim çekerek.

Şimdi hangi kitaplardan
Öğreneceksiniz onu,
Gelmiyorsa bazı şeyler
Çocukluktan geçerek.

Kasırgayı, doluyu
Yemiş de düşmüş gibi
Issız kaldırımlarda
Garip gece kelebeği
Düşe kalka sekerek.

Şimdi hangi yollardan
Siliniyor izleri
Çağ dışı bir çağrıyı
Sigara içer gibi
İçine çekerek.

Dünya böyle gidiyorsa
Elbet bir nedeni var
Ben sana küstüm küserek.

(*Yeni Dergi*, 61, Ekim 1969)

ORMAN

Sığın avlarından
Ormanın dibinde ne varsa, ne kadarsa
Görülmemiş, kalmış
Sana ellerinden.

Tüketip çabucak kederi ve aşkı
Ormanın önlerine gazeller düştü
Ormanın dibinde sürgün avlarından
Bu rüya bu uykudan önce daha görülmüştü.

Gün boyu o yola kızgın zift döktüler
Temmuzdu zaten kaynar--döktüler
Emdiği ısıyı şimdi geri veriyor
Gece de ondan sıcak.

Şimdi onlar gideli çok olduktan sonra
Geç saatler biraz serin gene / de
Bu rüya bu uykudan önce daha görülmüştü
Biz ancak uzun yollara--uzun yükle.

(*Yeni Dergi*, 61, Ekim 1969)

KATARAK

Nasıl geldi bugüne şaşar gövde
Baskılardan geçerek.
Cân, ey cân-ı azîz bir kezliğine
Kazancım senden kaçarak

Kuytularda ne yaptım kuytularda bir yaprak
Bir kozaydı bulduğum hemen öldü.
Nasılsın--Gözleri güler
Utançlar katarak.

(*Yeni Dergi*, 65, Şubat 1970)

ÇOK ŞEY

Çok şey akşam--ya neden kapalı
Çok şey bir şeyleri az daha yaşatmaya
Çocuklar büyüdü, büyüdü ev
Ama neden saklamalı o kapı
Şimdi artık erkenden biraz daha yatmaya.

Başınızı kaldırsanız bir Cézanne
Ya da ötmez olmuş bir kanarya.
Güve--güven gecede ellerindeydi
Çok şey onlar uyanınca gündüzün serdiği çul--
Kalkar gibi yarı aç kurulan bir sofradan.

(*Yeni Dergi*, 65, Şubat 1970)

GÜLMELERİ

Her evde birisi bir ikinci uğruna--
Yaz yağmuru gibi
Geri kalanların arada üzülmeleri.

Adanmış nasıl kaçar nereye
Sürer gider yaşarken ölmeleri
Değişmez korkunç
Olanca ağırlığı bir ona vermeleri.

Gider gelir görürüm
Evlerde ne / dense hep bu bölmeleri
Örülü duvarlar gömülmüş gülmeleri.

(*Yeni Dergi*, 57, Haziran 1969)

NE KADAR

Baktılarsa göre / ne kadar
Bir aynaydı gördüler
Yüzlerine tutulan.

Yıllar sonra birisi anlattığı anıda
Gene solgun bir güle / ne kadar
Bakar buzlu camlardan.

(*Yeni Dergi*, 65, Şubat 1970)

UÇURTMA

İndikçe aşağıya
Topuklardan dizlere kesiklik
Kalçalara yukarı, bel göğüs bölgeleri
Boyuna sırta--yok kurtuluş
Bir sen civciv küçüğü, ey büyük kurtarıcı!

Bir el bütün sevdiği şeyleri
Gözlerde biraz hüzün, itiyorsa ölümdür.
Çok öncelerde aranan çocukça
Kırılmış duruyorsa ölümdür.
Bir kuşu boğazlar, bir avcı bir pınarda
Çoğalır kaynaklar, hangisiydi nerde
Kuşun dirildiği su--
Bulunamıyorsa ölümdür.

Biz şimdi o hangi bedduanın tuttuğu
Parçalanmış uçurtma.
Yokken varsanız varsınız
Aç kitaplarda--

(*Cumhuriyet* gazetesi, *Sanat-Edebiyat* eki, Haziran 1970)

Zebra

(1973)

ZEBRA

Üstüne düşme yan
Örnekler üzerinde
Tipik bir direnme.

Gömülse--de uçar
Kona kana bir dala arada
Sonsuza göçmen kuş.

Zebra!
Bir sirkten ötekine gez
Dirilirim,--diriniz!

Karşılıklı bir neni ninni
Kırallar da kul bu sarayda
Bir otel otello.

(*Cumhuriyet* gazetesi, *Sanat-Edebiyat* eki, Eylül 1970)

KIŞLA

Acının
Çok sonra başladığın
Kim inkâr eder.

Vardın oydun gar
Ama asıl yangın akşama
Kim inkâr eder.

Bunlar senin
Son yumuşak günlerin
İndiğin yerleştiğin
Kışla
Acıyı
Kim inkâr eder.

Nerden geldiğin
Bilme
Dikleri düzler
Acın
Kimin kârı
Kim inkâr eder.

(*Yeni Dergi*, 76, Ocak 1971)

GİBİ KAR

Dondurur ısıyı buzlar
Evlerin içi ilk son
Baharlarda bir soba yanmıyorsa
Bazan yaz
Düşmesiyle karların ılıkça bir suya.

Kış ocakta yanıltıcı bir güneş
Son un boşalırken son kar maya
Gelme gücün yoksa son un
Sakla eski bir mangırı köhne
Bir kayık almaya.

(*Yeni Dergi*, 76, Ocak 1971)

UZAKLARDA ÇOK ÖLÜ

Vaktinde gelmeliymiş geçlere
Sokak saat ilerlemiş
Beklerim ya geçer mi?

Hangi taşıt yollara
Bakarım geçer mi
Çok ölü bir gece.

Büyürüz uzaklarda çok ölü
Yağmur ince gölgeler
Durakta kalınca.

TEYEL

Artık eski bir yere gidemez oldunuz mu
Hele hiç yenisine
Akşamdan kalma sabah, yazdan kalma günler
De geçer kış.

Tek yön çıkmaz gömlek
İkinci / siz sizde
Belki var bir iki yolunuzu gözler
Onları arasanız--(Bulsan ne olacak)

Bir kişiyle bile konuşulamaz şeylerle
Doluyken bardak
Saplandığın derinden çıkma söz!
(Çıksan ne olacak?)

Yıllar ki katlanmaya katkı
Geçtiği kadar var daha bir derviş
Gülümseme yükümlü
(Bıksan ne olacak?)

Bir şey ancak sonradan yararsa yarar işe
Bir makina, sesleri çapaklı
Çekilen bir teyel
Olur gider daha olmadı.

(*Yeni Dergi*, 81, Haziran 1971)

SİPER

Siz ki değişmez çizgilerle
Evler eşler çocuklar--katlanmış kendinize
Ya günün bir yarısı
Bu giderken giderken sürçen adımlarınız
Durur bir yol sağa sola bakınır
Nasıl katlanacaksınız?

Siz ki kat kat kendine
Siper etmiş yakınları güvenli
Ya o boşluk duygusu
Siz ki dolu acıyla--
Onlar nasıl katlanır?

Siz ki düzgün bir mendil
Gibi geçmiş ütülerden--
Dölsüz, bekâr, kaytarmışlar
Onlar nasıl katlanır?

(*Yeni Dergi*, 84, Eylül 1971)

YÜN

Tutar bir ah âhû–yu yâhû–larda
Kim atar kemendi kalkar divandan
Bir çağ günümüze.

Aynalarda çok şey görülüptür
Yokken söylenmiş, olmadan görülmüşse
Gitmiş hepsi cümle / ten.
Düşe kalka hasta-i gam
O hangi yollardan gelir yânımıza.

Her ayrılışta en az hüzün vardır
Ellerinde bir şairin
Parlar bu ne zamandır
Karışmış yünümüze.

(*Yeni Dergi*, 84, Eylül 1971)

FİRE

Hüzün veren yanlarımız--
Böbrek, ciğer kiminde, çene düşer ötekinde,
Durur kelle kulak
Da gider kalp vakitsiz,
Günlerden birinde birinde bir mide.

İlk nereden delinir bu depo bilinse!
Ah ey korkudan yanlarında
Koruyucu diye yücelttikleri
Hangi organ, hangi organ
Fire--Tartın terazilerde!

(*Yeni Dergi*, 86, Kasım 1971)

CİHANNÜMÂ

Bir çan gibi sallandığı zamanlar
Yoğun sis–nerdeydiniz limanlar
İnsan önce çevresinden ölür
Açık deniz, batak kuytu ormanlar.

Akşamı çöktürmeye bu ne çok çaba
Bir gün çektirilerde kurşun gökyüzü
Ayaklar altında bir cihannümâ
Ey geçilen yolları yoksayanlar.

(*Yeni Dergi*, 86, Kasım 1971)

ÖKSE

En kaslarla kasılarak enkazlarda
Gelir geçer ve bakar yânımızdan
Yabancı bir yazı
Tırmanırken yokuşu gelecek--
Devr ile nevbet bekleriz.

Gök nereye baksalar uçmuş üzerlerinden
Ara buluşmalarda toplarız kendimizi
Başlar, açılır sessizlik--sondaj
Gene beraber olmanın serin serpintileri.

Az sürer son buluşma, son buluş
Bir topak gibi kalır geçmiş ince elekte
Biter büyür yoktur
Susmuş
Döner yaşama kışına.

Yalnız gene sürekli pek de sâf kuş
Direnir--Ökse!
Doluydu boş bulunur--Korkuluk!
Bu yol, bu köprü yoksa--?

(*Yeni Dergi*, 84, Eylül 1971)

OLUK

Saat kaçı geçiyor nasıl geçiyor
Biri gelene kadar yoldan kaçı geçiyor
Gidince bitermiş bitsin ne yapalım
Her şey yarım yârim.

Çizgiler çekiyor ne çok elden geçiyor
Birinden birinde bir şey bulsak bârim.
Yıl kaçı geçiyor
Olsun gene ararım.

Bir kuş göçmen--oluktan
Bir ara su içiyor bir gün daha uçuyor
Bir göz sepet koyup salacakları
Bir gözedir belki de ırmaklarım.

(*Yeni Dergi*, 95, Ağustos 1972)

YÜZ YAZMAK

Adın Li olsaydı da sana
Sevgili Li deseydim ne zaman geçer Li
Uçaklar, trenler, dünya turları
Çin, Şili.

Buzullar bozkırlar
Geçersin de
Beni göremezsin
Çok mu çirkin yüzün benlenince?

Biter yol, bakar bel boşluğa
Görür kör bende
Yandırdığım çerâğı söndürür de elinle
Görmezsin!

Sen Hind'den ne zaman koptun fil
O yarı hatırlamaların--
Güney yarımkürede lamaların
Peşine düşersin!

(*Yeni Dergi*, 90, Mart 1972)

FLÜT

Parklarda güneşli bir pazar gün
Sıralar tutulur
Ona sıra yoktur

Geçerler giderler yağmur duyulur
Ağaçlar çiçekler ıslanır ıssız
Bir banka oturur.

Ev yoksa yoksa dosta var da çok uzaksa
Bir garip durgunlukta
Ki nasıl unutur?

Şimdi orda iç karartan bir bulut
Çökerken üzerine iç--
Kendi iç aydınlığına tutunur.

Şimdi orda flütünden ezgiler
Ki nasıl unutur
Bir büyük mutluluktur.

(*Yeni Dergi*, 90, Mart 1972)

KANDI

Kaynar kan kankanlarda
Neydi kankan bilir miyim
Bir yerlerden aklımda.

Gene öyle nedir iki bilir miyim
İnsan neyi ne zaman sonra anlar
Onlar da bizim gibi yaşlanınca--
İyidir yaşlanmalar!

Ne öfke, ne kıskanma, ne umut
Bir zaman öyle bir şey neydi ki!
İnsan önce kendisiyle kalıyor
Birileri bir şeyler çekti ayaklarımdan.

Şimdi senin önünde bir takvim durmuyorsa
Yılların takvimi, hattâ yalnız kendin
Neyi çıkaracaksın şu yazdıklarımdan?

(*Yeni Dergi*, 97, Ekim 1972)

KÖSTEBEK

Özleriz
Bilmeyiz çokluk tam
Geçer yanımızdan dalgın geçeriz.

Bir yerde iz bir yer deleriz
Düşler asla ne ekler
Oyuklarda bekleriz.

Az ötede köstebek
Durur benzerlerimiz.

(*Yeni Dergi*, 90, Mart 1972)

KONUK İŞÇİ

Tez kurur yaz odaya asıyorum
Çamaşır
Kapılardan yavaşça geçiyorum
Belki bir söz gelir.

Yabancılar geceleri çıkıyor
Boş sokaklar bizim
Karanlıkta bir türkü
Gündüzleri görünmüyor.

Bu sıkıntı akşamları
Özlemi, öc alması yurdun
Kararmış, ağarmış
Döneriz bir gün.

(*Yeni Dergi*, 98, Kasım 1972)

KIYI

Gözlerimi açtıkça sersemlemiş
Enginde can verenler--
Kıyıma koşuyorum.

Kıyı çok kalabalık kıyımda
Sığındı vurdu karaya
Benden önce kimler.

Nasıl çıktık bugüne
İşte üstünkörü yüze
Kenarda yüze--bilenler.

Açılamam atar beni kıyıma
Önce kendi dalgam
Açıkta ölenler.

(*Yeni Dergi*, 98, Kasım 1972)

KTL

Korkum bu bu şehir beni
Daha da yer yedi sekizden önce
On yirmi kırk elli daha çok sekizden önce
Bir kuru yer bu yağmurda
Hâlâ aramasındayım.

Parayı atıyorum bardağım doluyor
Nah doldu her şey otomatik yavru
Gelir avuntusunda çekçek arabasındayım.

Bilsem bir Buridan'ın eşşeği
İki zaman--farkı ne peki saman
Hangisi daha iyi ölüp gidiyorum yahu
Tekil çoğul k t l güzel ya farkı ne
İkin ara bu dünya etin itin yağması
Sonra dokuz üçün kaçı biri ya da fazlası
Sekiz sakız biz yokuz sülük salak sinekler
Yedi iklim dört köşe
Hani yani isterse arayan bulsun beni
Yedi matinasındayım.

(*Yeni Dergi*, 99, Aralık 1972)

KALIT

Çok kavunlar yenmiştir çok beyazpeynirler
Çok içkiler içilmiş
Çok utançlar geçilmiştir.

Unutuldu nasıldı ama hep düşündürür
Sen yoksun denilmiş, sevgiler alınmış,
Oysa kimler büyümüş, kimler nerde küçülmüştür.

Acılardı hâsılı, hepsi de arınmış
Kapkaçtı kaç kapı, tarla kin ekin
Bize göre biçilmiştir.

(*Yeni Dergi*, 95, Ağustos 1972)

DÖŞEK

Ol hayat ehline hayrânım sessiz
Döşerler
Çok az kimse geçtiği kaldırımı
Sonra onca emeği sayarak hiçe
Toplar taşlarını bir karanlık gece
Yorgun yola çıplak
Düşerler.

(*Yeni Dergi*, 76, Ocak 1971)

YADSI

Dağlardan ağrı neyi arıttı
Kapanı, geceler kararı
Yazmak süresiz ertelenmiştir.

Ne çok şeye, kişiye
Bir zaman yakınca--
Az sürer aydınlığı.

Yadsı
Kaybeder bazı şeyler ansızın önemini
Zorlar özel durumlar susmayı.

Orda eski kapılar yerinde
Sevgi saygı korkudan
Açmak süresiz ertelenmiştir.

(*Yeni Dergi*, 95, Ağustos 1972)